
ALE DI TORINO

EPITHALAMION SPIRITVALIVM NVPTIARVM, EPISCOPI CVM SVA SPONSA ECCLESIA

SIVE.

De Conſecratione Epiſcopi Sermo:

Apud Sereniſsimum STEPHANVM POLONORVM Regem, In Conſecratione Reuerendiſſ. Domini IOANNIS ANDRAE Caligarij, Brittonorienſis Epiſcopi, Sanctæ Sedis Apoſtolicæ Nuncij.

PER STANISLAVM SOCOLOVIVM, SACRAE Theologiæ Doctorē, in Comitijs Vuarſouienſibus habitus,

In quo ritus, vetuſtas, myſteria, & vſus conſecrationis Epiſcopi, ex ſententijs & auctoritate Sanctorum Patrum explicantur: functio item & dignitas Epiſcopalis tota.

BONONIAE.

In Officina Aleſſandri Benacci. 1580.

Superiorum permiſſa.

D. Gul. Baldesanus Coll. Taurinensi Soc. J. d. D. D.

HOSEE. II.

Sponſabo te mihi in ſempiternum:& ſponſabo te mihi in iuſticia,& iudicio,& in miſericordiã,& in miſerationibus: & ſponſabo te mihi in fide,& ſcis quia ego Dominus.

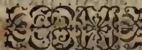

REVERENDISSIMO DOMINO D. IOANNI ANDREAE CALIGARIO, EPIS. BRITTONORIENSI, AD SERENISSIMVM STEPHANVM POLONO-rum Regem,&c.

Nuncio Apostolico.

STANISLAVS SOCOLOVIVS.

Pacem, & Gaudium.

ROFICISCENTI mihi Vuarſouia, ac in hoc ocium, quod mihi benigniſsimus Deus per munificum Regem, benignè ac liberaliter comparauit, poſt tot belli, Aulæ, longiſsimarum peregrinationum iactationes, me referenti, tuáq; dexteram exoſculari volenti; multa tu mecum de multis, vt ſoles, humaniſsimé locutus es: vltimum illud, quæ tua eſt ſumma pietas, ac decoris domus domini incredibilis zelus, me monuiſti, nec hoc meum qualecunque talentum, more ſerui nequam, ſub terra abſconderem, ſed potius illo, qualecunque eſſet. rem

domino, ac patrifamilias meo quærerem. Recipi me omnia, quantum possem, facturum, quæ tum sanctissime monebas: ac dum alij aurum, argentum, præciosum lapidem, æs, hyacinthum, purpuram, coccumq; bis tinctum, & bissum, cedros item, & id genus aliud preciosæ materiæ, ad decus & ornamentum tabernaculi Domini, vestimentiq; Sacerdotalis, promptè & munificé conferunt; dixi me quoque, vel pilos caprarum, atque pelles apportaturum. Cuius meæ obedientiæ, ac datæ fidei principium dare volui ab illo ipso sermone, quem in augustissima illa primæ inaugurationis tuæ Panegyri, præsente Rege, Senatu, ac vniuersis Comitijs, de situ, mysterijs, vetustate, vsu Consecrationis Episcopi, tota denique dignitate, auctoritate, ac functione Pontificali habui. quem tum quidem, pro ratione temporis, breuiter & quasi in cõpendio explicaui: nunc autem multis sententijs quasi floribus quibusdam, antiquissimorum & Sanctissimorum Patrum aspersum, ac veluti conditum, ad eius primum parentem & auctorem (nam ego nutricis tãtùm & alumni partes sustineo) signum & testimoniũ cùm meæ incredibilis erga te obseruantiæ, tùm rectè & honestè dispensati ocij mitto. Tu si dignũ iudicabis, alijs legendum trades: qui si non re & maturitate, nouitate certè argumenti se commendare poterit. Et contulerunt quidem alij ad hoc opusculum exornandum verba, alij sententias, alij argumenta: tu vita illa tua præstanti ac verè Pontificia, exemplum & formam

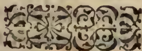
eius

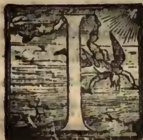
eius ipsius Pontificis, quem Sancti Patres suis pulcherrimis depingunt coloribus, nobis representa. Cuius quidem rei nō initia & inchoationes quasdam obscuras, sed perfecta, & consummata quædam specimina nobis edidisti. Quis enim te, aut vitæ honestate & sancti tate innocentior; aut deuotione, ac cultu diuino ardentior? quis in omnibus periculis ac discriminibus, pro Religione Christiana subeundis audentior? quis in laboribus sustinendis, in ista tua affecta valetudine firmior? quis in deprehendendis technis, & insidijs ini micorum Dei sagacior ac circumspectior? quis in om ni retinenda veteri disciplina vigilantior? quis in com monendis Principibus prudentior, simul ac liberior? quis in exornandis, ac commendandis bonis, & Eccle sia Dei dignis viris, magis prolixus, magis munificus? quis in admittendis & audiendis omnibus magis humanus & affabilis? at qui hoc est nostrarum, vel tuarū potiùs Nuptiarum argumentum, hæc sententia: quo quidem nomine te omnes amamus, omnes suspicimus, omnes tanquam hominem quendam diuinum cœlitùs, in hanc Prouinciam demissum admiramur. Certet igitur exemplum cum regula, facta cum dictis, Episcopus cum forma & specie Episcopi. quod cùm abundè sine omni monitore tua sponte facias, quid aliud restat: nisi vt quàm diutissimè felix & incolumis, honori diuino, Ecclesiæ vtilitati, nostrùm omnium instructioni viuas? SOCOLOVII autem tui, cùm apud te ipsum, tùm apud vtrunque, Regem

gem cœleſtem inquam, & hunc noſtrum in terra ſanctè & piè verſantem STEPANVM, aliosq; viros bonos, nunquam obliuiſcaris. Vtinam nobis diutiùs noſtro ocio perfui liceat. Vale Antiſtes optime & vigilantiſsime. Cracouiæ decimaſexta Aprilis Annô Domini. 1580.

STANISLAI SOCOLOVII DE CONSECRATIONE EPISCOPI.

Sermo.

NAVGVRATIONI atque consecrationi Diuini Hierarchæ interſumus, magniq; arcani Sacramenta oculis noſtris ſubijci cernimus. Video autem vos loqui, quamuis taceatis, illudq; à me expectare, dum, quid tandem ſibi velint hæc myſteria; quid hæ ipſæ tam prolixæ & multiplices Ceremoniæ, vobis explico. qua in re non ita quidem libenter & cupidè, quàm neceſſariò vobis morem gerendum eſſe duxi. Non libenter quidem: quod id à maioribus noſtris Sanctiſsimis viris in eo myſteriorum genere palam & publicè factitatũ non ſit. Quod prohibitũ etiam à multis, ne fiat: quòd hæc diuina Sacramenta arcano ſi ſilentio ſanctiùs & auguſtiùs coluntur; quòd denique res tanti momenti breuiter explicari non poſsit, volumineq; potiùs integro, quàm vno breui Sermone, opus habeat. Neceſſa

riò

rio tamen, ne silentium locum calumniæ det; Ne res illæ, quam lucem fugiunt, tenebræ esse redeantur. ne illa quæ sacra sunt, dum non intelliguntur, prophana putentur præsertim in hac hominum multitudinem, qui illa omnia, quæ ignorant, blasphemant; quæ autem naturaliter, vt bruta animalia, norunt, in his corrumpuntur. Nuptiæ igitur istæ sunt Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ, humanisq; diuina sancte & pie à sacris Antistitibus demonstrantur; his quæ sub sensum cadunt, illa quæ ab omni sensu, & oculorum intuitu sunt remota, materialibus ea quæ materia carent, externis illa quæ intus geruntur. Corporeis enim

Dionys. Areopag. de Eccles. Hierar. Cap. 1. imaginibus, *ait sacer Dionysius,* quàm diu corporeis cõpagibus inclusi sumus, nec omnino possumus mẽtem à consuetudine corporis auocare, sumus identidem ad memoriam cœlestium rerum reuocandi. *Neq; verò vulgares quædam aut prophanæ hæ sunt nuptiæ, sed illæ, ex quibus omnis Hierarchici ordinis ratio, per quam vera Iesu Christi singulari ac suo quodam modo dignoscitur Spõsa, pendet: vnde omnis regiminis & gubernationis Ecclesiasticæ oritur propago, per quam illa ipsa continua & perpetua Spiritualis & Apostolicæ generationis deducitur successio, amplissimum & singulare Catholicæ veritatis argumentum, illiusq; seminis de quo Isaias dixit:* Spiritus

Isaiæ. 59. meus qui in te est, & verba mea quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, à modò vsque in sempiternum. *Ex quibus item nuptijs omnia Sacramenta vim & initia sua sumunt, & sine quibus nihil sanctum, nihil ritè Deo dicatum esse potest. Hæc enim*

con-

consecratio, omnium consecrationum fons est & initium; hoc ministerium, omnium ministeriorum principium & fundamentum. Diuinus enim Pontificum ordo, *vt ait sanctus Dionysius,* primus est eorum ordinum, qui Dei particeps sunt; & idem vltimus. Primus quidem, quòd ex illo promanant reliqui omnes, & sua accipiunt omnia: Vltimus autem, quòd in eo definit & perficitur omnis Ecclesiasticæ & Hierarchiæ in rei ornatus. Vt enim vniuersa Hierarchia in IESVM CHRISTVM definit, cuius ille caput est, sic vna quæquæ in suum Pontificem. Pontificalis enim ordinis virtus per omnes transit, ac funditur rerum Sacrarum partes; & cum omnibus ordinibus sacris, propriæ Hierarchiæ mysteria operatur. Nam & si Sacerdotes & Presbyteri aliqua per se conficiunt, non tamen sine his quæ Episcopi propria opera & consecratione fiunt. *Quarum nuptiarum, quæ vis; quæ natum sit, quò meliùs explicari possit, singulas earum partes eo ordine, & modo, explicandas duxi. Inter quos scilicet contrahantur: quem Sponsorem habeant: quos auspices & exoratores: quæ earum circunstantiæ: quis modus, & ratio. Magnum & sublime, vt videtis, argumentum, sed & iucundum ac pernecessarium simul; magno igitur studio vestro, magna deuotione, oput habet: sed & ardentibus precibus, vt hic Spiritus Dei, qui eorum arcanorum innentor & perfector fuit, idemipse interpres & enarrator esse velit.*

Dionysius de Cælesti Hierar. Cap. 5.

Qui igitur sunt illi, inter quos hæ tantæ contrahuntur nu-

ptiæ? quod tam præclarum & magnificum sibi mutuo spōdentium par? Sponsus est Episcopus, Sponsa Ecclesia. Et quidem de Ecclesia plurima alio loco, & tempore dicta sunt. De Episcopo, eiusq; munere, cuius est summa & prima in Ecclesia Dei dignitas & auctoritas, non committam vt ipse aliquid ex meo sensu apud vos proferam, sed quid ipse CHRISTVS Dominus, quid Paulus, quid vetustissimi & Apostolici viri sentiant; quem virum, cuiusque honoris & dignitatis eum esse putent, paucis perstringam. Episcopum igitur, summus ipse Pontifex CHRISTVS Dominus, eum esse dicit; qui sit ille bonus pastor ouium; qui
Ioan.10. intret per ostium, quod ostium CHRISTVS est, & non aliunde. Cui ostiarius Spiritus sanctus aperiat: qui cognoscat oues suas, & cognoscant eum oues eius: nominatim vocet eas, & vocem eius audiant: dux earum sit, vadat ante eas, & oues eum sequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina & verbi prædicatione cognoscunt: qui non modò mercedem fluxam & caducam non respiciat, non modò laboribus non defatigetur, non modò opibus & facultatibus suis non parcat, honoremque suum non quærat, lupis non cedat, aut oues non deserat; non modò infamiam, paupertatem, exilium, carcerem non metuat: sed vitam etiam ipsam, atque animam (si ita opus sit) libenter & promptè pro ouibus suis ponat atque profundat: qui sit sal illud ter-
Math. 5. Ioan. 8. ræ, condiendo, & ab omni labe conseruando, omni Chri-
Matth. 5. stiano populo comparatum: qui sit lux mundi: lucerna suâ per candelabrum posita, quæ omnia immunda purget, sterilia fœcundet, errantia illustret, mæsta exhilaret, latentia prodat,

prodat, ac in lucem proferat: qui sit illa ciuitas inexpugnabilis in monte posita, vndequaq; illustris, & quæ obscurari nullo modo possit: oculus vniuersi; quo sano & simplici, totum corpus sit lucidum; quo deprauato & lippiente, totum futurum sit tenebrosum: qui claues regni cælestis habeat; vt cui aperiat, apertum sit; cui claudat, perpetuò sit obseratum: qui potestate ligandi & soluendi sit præditus; vt quodcunq; ligauerit super terram, sit ligatum in cælis; & quodcunq; solueris in terris, sit solutum & in cælis: quorum detinuerit peccata, detenta sint; quorum dimiserit, dimissa sint: quem qui audit, Christum audit; quem qui spernit, CHRISTVM, &, qui misit eum, Deum patrem spernit, & conculcat: quem qui accipit, CHRISTVM accipit, & cū eo patrem eius: Qui fidelis sit seruus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illi cibum tempore opportuno: qui sit operarius messis eius, vt fructum adferat, & fructus eius maneat: qui de mundo non sit, sicut & Christus de mundo non est: & claritatem habeat, quam dedit ei princeps Pontificum Christus Iesus: quem eundem testem, Et eritis mihi testes, in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, vsque ad vltimum terræ. *amicum*, Iam non dicam vos seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius, sed amicos. *fratrem denique suum*, Nunciate fratribus meis, vt eant in Galileam. *appellare solet.*

Matth. 6. Matth. 16. Ioan. 20. Luca 10. Matth. 24. Luca 10. Ioan. 15. Ioan. 17. Actuum 1. Matth. 28. Hebr. 5.

Hunc eundem Paulus hominem dicit esse, ex hominibus assumptum, pro hominibus constitutum in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis: qui con-

dolere possit his, qui ignorant & errant; vt qui & ipse circumdatus est infirmitate, & propterea debet exorare atq; offerre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso pro peccatis. Qui non sumat sibi eum honorem, sed vocetur tanquam Aaron. Nam & Christus non semetipsum clarificauit vt Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te. Et alio loco: Tu es Sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. Qui sit minister & adiutor Dei, ac dispensator ministeriorum eius: sapientibus & insipientibus debitor: vt fructum de profectu ouium consequatur: cui datum est ministerium reconciliationis, & posuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui legatione fungatur pro Christo, tanquam Deo exhortante per os eius: qui Christi bonus odor sit Deo, in his qui salui fiunt, & in ijs qui pereunt: quem vult esse virum sine crimine, sobrium, ornatum, prudentem, hospitalem, doctorem, castum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem; vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere: qui exemplo sit fidelibus, in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. Cui subesse oporteat, tanquam ipsi Domino.

(Margin: 1.Par.23. Psal.2. Psal.109. 1.Cor.3. 1.Cor.4. Roma.1. 2.Cor.5. 2.Cor.2. 1.Tim.3. Titum.1. 1.Tim.4. Hebr.13.)

(Margin: Const. Apos. Lib.2.C.30.) *De cuius officio & dignitate, inter cæteros Patres & viros illos Apostolicos, CLEMENS Petri successor cùm dissereret,* Omnis sacræ scientiæ eum custodem esse dixit, mediatorem Dei & hominum, in eo quod ad cũ facit ministerio; doctorem pietatis, secundum Deum parentem nostrum, qui per aquam & Spiritum regeneret

neret nos in ius adoptionis filiorum Dei: Principem & Ducem populi Dei, Regem atq; Dinastam σωματίνεορ, hoc est, post Deum, terrestrem Deum, cui à nobis primus debeatur honos; de eo enim, & illi similibus, scriptum esse docet: Ego dixi; Dij estis, & filij altissimi omnes vos: Et illud: Dijs non maledices. Qui primum in omnibus locum teneat; diuini honoris, quantum homini fas est, particeps; vniuersi cleri caput; totios autem populi; in his quæ sunt ad Deũ, Princeps. *Pauli autem eorum arcanorum; quæ homini non est fas proloqui, vnicus & germanissimus interpres Dionysius Areopagita, quem post Apostolos Theologorum principem docti appellare solent, Episcopum dicit esse*, Virum diuinũ, diuino numine afflatum, qui omni sacra disciplina sit præditus, perficiens ea quæ perficiuntur, omnemq; Sacerdotalem doctrinam complexus: tradens item sacra pro cuiusque eorum dignitate, qui scienter & integrè præditi sunt Sacerdotum perfectione atque virtute; & in quo omnis, quæ eum attingit Hierarchia, purè absoluitur & cognoscitur.

Psal. 18. Exodi 20.

2. Cor. 12. Dionys. de Cælesti Hierar. Cap. 1.

Cùm enim ex doctrina Apostolica tres functiones, operationes, atq; perfectiones, vniuersi Ecclesiastici ordinis statuunt, Incipientium κάθαρσιν καὶ διάκρισιν: quasi dicas, purgantem, ac discernentem, & separantem vim; quæ instituendis Cathecumenis, ac illis qui primò initiantur, comparata est. Deinde eorum, qui instituti sunt sacram φωτισμὸν, hoc est, illuminantem virtutem; quæ illis, qui per Baptismum ad diuinum & cæleste lumen adducuntur, inferuit. Vltimam

mam autem, & cæteras in se complexam, omnium nobilissimam ac perfectissimam diuinam τελειωτικήν*: id est, eorum qui illuminati sunt, ac ad supremam perfectionem tendũt, per sacra mysteria & cælestem doctrinam, perfectionem atque consumationem. Et primam quidem illam functionem* τῶν λειτουργῶν *hoc est, ministrantium esse dicit: secundũ,* τῶν ἱερέων *id est, Sacerdotum ac Presbyterorum: tertiam, vtrasque in se complexam, diuinorum Hierarcharum atque Pontificum. hocq; illud est, quod in diuino Hierarcha, omnem, quæ eum attingit, Hierarchiam purè absolui & perfici docet. Sacra enim lex diuinæ Hierarchiæ, per prima & summa, ea quæ posteriora sunt, ad diuinissimũ deduci lumen: quæ quidem lex diuina est in omnibus ipsius creaturis, tàm quæ aspectu sentiũtur, quàm quæ aspectum superãt, præclarissime instituta. Et inferiores quidem ordines, ad superiora transilire non possunt; diuiniores autem virtutes secundum suas proprias perfectiones, eas quæ inferiores sunt, in se complectuntur. Diuus verò Ignatius Ioannis Discipulus, eundem ita definit:* Vt episcopum esse dicit, qui omni principatui & potestati supereminet, & quoad homini licet, imitator Christi veri Dei; princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens: Dei quidem propter Priucipatum, Christi vero propter Sacerdotium. Nec enim Rege quisquam præstantior, aut quisquam similis ei, in rebus creatis; nec Episcopo quicquam maius in Ecclesia, qui Deo consecratus est, pro totius mundi sa'ute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur: sine quo nihil

In Epistola ad Smirnenses.

nihil faciendum censet earum rerũ, quæ ad Ecclesiã spectant; neque baptisandum, neque offerendum, neque Sacrificium immolandum, neque Oblationem celebrandam, neque coniugij vnitatem faciendã, vt coniugium sit secundum Deum, non secundum carnem. Qui vbi comparet, ibi omnis sit Christiani populi multitudo; quemadmodum vbi Christus, ibi omnis astat exercitus cœlestis; veluti Imperatori potestatis diuinæ, omnisq; intellectualis naturæ gubernatori dispensatoriq; quem reuereri oportet vt Christum. Sic enim nobis præcipiunt diuini Apostoli. Cui qui non obtẽperet, ille sine Deo est, pietatis expers, Christum spernens, eiusq; ordinationi resistens; sine quo nulla est Ecclesia, nulla Sanctorum congregatio: absque cuius auctoritate qui agit, foris est, inquinatã hẽt cõsciẽtiã, infideli deterior: qui.n. Christi sunt, Episcopi sunt; qui verò ab illo declinant, & cum impiis cõnẽ amplectũtur, hi cũ illis excindẽtur: nec.n. Christi agri cultura sunt, sed Diaboli semen. Sacerdotiũ.n. est, omnium bonorum quæ in homine sunt, supremus apex; qui aduersus illud facit, non hominem ignominia afficit, sed Deum & Christum Iesum primogenitum, qui natura solus est primus & summus Sacerdos. Laici enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Epis Episcopus Christo, vt ipse Patri, subijcitur. *Quem eundem Episcopum, NAZIANZENVS, atque sacer BASILIVS, duo Catholicæ religionis clarissima lumina, illis pulcherrimis & verissimis depingũt coloribus,* *Naziãzenus in Apologetico primo. Et in oratione de*

laudibus Athanasii. In funere itẽ parentis: In exhortatione ad Episcopos. Basilius in Episto. 61.

dum cum Angelum Dei, candelabrum in Ecclesia Christi Sacerdotem, incruenta Sacrificia offerentem, illustrem animarum custodem, magni Dei figmentum in manibus suis portantem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitæ Doctorem, magnam vocem & tubam, sermonum Regalium viuificantem virtutem, columnam & firmamentum in domo Dei, scopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum & persecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem Hæreticorum, custodem Patriarum Legum, omnisq; nouitatis hostem; securim petram scindentem, linguam flumini irriganti similem, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, sacri consilij apicem, sermonum mysticorum interpretem, ignem malæ & vitiosæ materiæ purgantem, ventilabrũ quo à grauibus dogmatibus leuia discernuntur, gladium vitijs radices excindentem, percutientibus Adamantem, dissidentibus omnia inungentem Magnatem, veteris vitæ & doctrinæ exemplum appellare solent; quem item omnes necessitatum suarum nominibus compellent. Vt Virgines pronubium laudent, Coniuges moderatorem, Monachi legislatorem, simplices itineris ducem, speculationi dediti Theologum, hilares frenum, calamitosi consolatorem, canicies baculum, iuuentus magistrum, pauperes suppeditatorem, diuites dispensatorem, viduæ patronum, pupilli patrem, peregrini hospitem, fratres fratrum amatorem, ægrotantes medicum, sani valetudinis custo-

dem

dem; omnes denique eum, qui omnia omnibus factus est, vt omnibus lucrum faciat. *Quem oues suæ ad illud tribunal, in quo & sermo, & actio, & cogitatio cuiusque nostrum, iusta Dei trutina expendetur, cùm ipse Deus ad iudicandam terram surrexerit, vocaturæ sunt; vt qui ita fidem seruârint, virtutemq́ coluerint, vt ab illo imbuti sunt.* Quód si rectè exequuti sumus, *inquit Cyrillus*, recipiemus mercedem, imo & laudem consequemur: si veró aliter & peruersè, quæ nobis flammæ ad supplicia sufficient? Audiemus enim illud: Terram meā perdidisti, & populum meum occidisti. Et laicorum quidem quisque pro sua vita ratione reddet; nos autem, quibus Sacerdotum munus incumbit, non pro nobis ipsis duntaxat, sed simul pro vniuersis in Christum credentibus, causam dicemus.

1.corinth.9.

Cyrillus ep. 6.

Esa. 14.

Tanti igitur, & tàm sublimis sponsi, hæ sunt nuptiæ: nam plura in eam partem dicere, nec res ipsa, nec tempus patitur.

Sponsor autem quis? non alius certè, quā ipse summus Sacerdos & Pontifex Christus Dominus; quem diuus Ignatius primogenitum, et solum natura τοῦ πατρὸς ἀρχιερέα vocat; quē Dionysius ὁ ἀρχικὸν καὶ πρωτὸν ἱεροτελεστήν, hoc autē est, diuinum & primum consecratorem appellare solet. Primus enim Pontifex, primus Hierarcha Ecclesiæ suæ, Christus Dominus. Hic ex vniuersa illa discipulorum turba, quæ illum sequebatur, elegit duodecim; quos Apostolos nominauit; quos postea ad cænam primò, deinde in cælos ascen-

Capit. 5. de Eccl. Hiera.

 surus,

ſurus, Pontifices & Sacerdotes illis verbis, illa cæremonia, creauit atque conſecrauit: Sicut miſit me viuens Pater, ita & ego mitto vos. Hoc cum dixiſſet, inſufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum ſanctum; quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. *Hic idem dixit Paulus:* Aſcendens in altum, dedit dona hominibus. Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem Paſtores & Doctores, ad conſumationem Sanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem corporis Chriſti; donec occurramus omnes in vnitate fidei, & agnitione filij Dei, in virum Perfectum, in menſuram ætatis plenitudinis Chriſti. *Huic primo et ſummo Conſecratori, Petrus cum omni multitudine fratrum, præſentauit* Ioſephum, *qui vocabatur Barſabas, qui cognnminatus eſt Iuſtus, & Mathiam, cum illa præfatione:* Tu Domine, qui corda noſtri omniũ, oſtende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum miniſterij huius, & Apoſtolatus, de quo præuaricatus eſt Iudas, vt abiret in locum ſuum. *Non ſolum autem hic Conſecrator eſt, ſed etiam ipſe præſens huic negocio adeſt.* Si enim vbi fuerint duo vel tres, *inquit Ambroſius*, ibi ſe futurum promiſit: quantò magis vbi eſt Eccleſia, vbi myſteria ſua ſunt, inuocatus precibus Sacerdotum, ibi dignabitur ſuam impartire præſentiã. Credamus igitur diuinitatis hîc præſentiam. Operationem credimus, præſentiam non credamus? vnde ſeque-

Matth. 18.
De ijs qui myſterijs initiãtur cap. 3.

ſequeretur operatio, niſi præcederet ante præſentia?
Huius autem Hierarchæ, quem ſummo loco conſediſſe vide tis, manus nihil aliud ſunt, quàm viſibile inſtrumentum, externumq́ signum & ſymbolum illius inuiſibilis Sponſoris & conſecratoris Ieſu Chriſti. Ideoq́ ſummum & principem, tanquam ſummi & principis Miniſter & Vicarius, in tota Eccleſia obtineat locum: Ideo omnes, ſiue Preſbyteri, ſiue Epiſcopi, ſubmiſsè ante illum inclinant capita ſua. Ideo hic ipſe Conſecrator nihil omninò vel dicit, vel agit, non denique ſe loco mouet, niſi primùm ope & auxilio impetrato deſuper à Patre luminum; à quo omne datũ optimum, & omne donum perfectum promanat: ideo nihil ex ſua perſona loquitur, nihil ſua facit autoritate. Nam & Moyſes, *inquit Diuus Areopagita*, ſacrorum Legis myſteriorum interpres ac præfectus, non priùs Aaronem ad Pontificalem dignitatem extulit, quem alioqui Deo charum eſſe, ac dignum Sacerdotio, exiſtimauit; quàm ad id agitatus Deo conſecrationis principe, conſecrationis ritum & munus, vt Pontifex, executus eſt.

Iacobi 1.

Ibid. cap. 5.

Cogitandum eſt igitur diligenter & conſideratè, & illis qui conſecrari debent, apud quem Antiſtitem atq́ Hierarcham ſe ſiſtant; apud illum ſcilicet, quem Iudicem viuorum & mortuorum aliquando conſpecturi ſunt. Cogitandum item & Regibus atque Principibus, omnibusq́ illis, quibus Pontificis deligendi ac deſignandi poteſtas & auctoritas credita eſt; quem, & qualem virum, & quibus ex cauſis & meritis, huic tanto Pontifici & Hierarchæ offi-

runt; ne falsi & mendaces testes inueniantur apud Deum & homines. Neque enim facilè est Deum fallere, magnumq́; Dei oculum, omnia cernentem, effugere. Illud item sciendum, nihil huic ipsi Pontifici difficilè, nihil arduum, nihil ad efficiendum impossibile; earum præsertim rerum, quarum administer ac dispensator constitutus est, fore: qui tantum & tam potentem auctorem & consecratorem habeat; modò ipse ignauus & ociosus esse nolit; modò ipse officio suo non desit; modo in omnibus cœptis ac institutis suis. ad suum patronum & aduocatum recurrat.

Sponsore earum Nuptiarum explicato, ad Nymphostolos, siue Paranyphos, quos Latini Pronubos, nuptiarumq́; auspices, vocare solent: hoc autem est, exoratores, instructores, exornatoresq́; nuptiarum, transeamus. Omnes Prouinciæ Episcopi hi esse debent. Sic enim prima Nicæna statuit Synodus: Episcopum, *inquit*, conuenit, maximè quidem ab omnibus, qui sunt in Prouincia, Episcopis ordinari. Si tamen hoc difficilè fuerit, aut propter instantem necessitatem, aut propter itineris longitudinem; tribus tamen omnimodis in idipsum conuenientibus, & absentibus tamen pari modo decernentibus, & per scripta consentientibus, tùm ordinatio
Act. 1. celebretur. *Nam & Mathias præsentibus vndecim, in locum de quo præuaricatus est. Iudas, sufficitur; & Saulus, & Barnabas, eodem modo.* Erant, *inquit*, in Ecclesia quæ
Actuum 13. est Antiochiæ, Prophetæ & Doctores; dixitq; Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam, in

opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesq; eis manus, dimiserunt illos. *Neque vero frustra & temere, tot, & tantis testibus, hoc ipsum nititur Coniugium. Cùm enim Episcopus dux sit cæcorum, medicus ægrorum, doctrinæ custos, forma gregis: prouidendum erat diligenter, ne in ipso duce aliquid erroris, in medico pestis & ægritudinis, in doctore & magistro stultitiæ et ignorantiæ, in forma & exemplo gregis, aliquid turpitudinis & deformitatis insit; ne mercenarius pro pastore, ne lupus pro stabulario, ne fur & latro pro Doctore subrepat.* Si enim oculus fuerit nequam, totum corpus tenebrosum erit. Si lumen tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quales erunt? Matth. 6.
Nihil earum rerum huius seculi Heretici faciunt. Vanæ quis gloriæ ac popularis auræ æstro percitus: iræ ac odij facibus accensus: libidinis & cupiditatis ignes non ferens: duro telo paupertatis pressus: ausus quid breuibus Gyaris et carcere dignum: ad istos confugit, se Ducem, Doctorem, Hierarcham constituit: accipitur, auditur, laudatur, omniaq; flagitia illi facilè condonantur, modò impia dogmata & ipse sequatur, & alios doceat. Ideo semper paruuli fluctuantes sunt, ideo circunferuntur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris: ideo nunquam sibi constant: ideo nusquam locum habent, vbi constanter defigant pedem. Ephe. 4.

Et pronubi quidem nostrarum nuptiarum sunt hi, Circunstantiæ autem illæ. Tempus quidem, diei Dominici, hora tertia. Idq; vetustissimo more. Solam enim maiores nostri, *inquit sacer Leo,* resurrectionis Dominicæ diem eo Epist. 82. 89

hono-

honore dignam iudicauêre, vt Sacerdotes qui sumantur, hoc die potissimùm consecrentur: nam quicquid est à Domino insigniùs constitutum, in huius diei dignitate est gestum. In hac mundus sumpsit primum exurdium: In hac per resurrectionem Christi, & mors interitum, & vita accepit initium: In hac Apostoli à Domino prædicandi omnibus gentibus tubam sumût, & inferendum vninerso mundo sacramentum regenerationis accipiunt: In hac congregatis in vnum discipulis, Dominus dixit: Accipite Spiritum sanctũ; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum detinueritis, detenta sunt, In hac denique promissus à Domino Spiritus sanctus aduenit: Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœpernnt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis: vt cœlesti quadam regula insinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis esse mysteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata sunt omnia dona gratiarum.

Ioan 20.

Actuum 2.

Locus autem, Templum Deo consecratum, Altare Iesu Christi: Nam & illi primi Diuini Hierarchæ atque Pontifices sancti Apostoli, erant ad communem mensam, tùm quando Sacerdotes & Pontifices creati sunt. Cœna enim facta, veteri & typico Sacrificio & Sacerdotio perfecto atque consomato, Lege charitatis & humilitatis per submissam lotionem pedum firmata, nouo reficiuntur cibo, atque ex nouo bibunt calicé; nouum instituitur Sacrificium; noui recentis Sacrificij Ministri ac Sacerdotes: ita vt mensa

Ioan. 13.

illa cœlestibus refecta dapibus, pars inaugurationis & consecrationis eorum fuerit. Eodem modo, dum Saulum, & Barnabam in opus ministerij elegit Spiritus sanctus, dicit Scriptura: Ministrantibus illis Domino, (quod Græcis mysticam significat oblationem) & ieiunantibus, id factum esse. *Indeq; profectum est, vt nulli Ordines sacri, ex illis qui maiores dicuntur, que sine hac mensa, sine hoc altari, ipsaq; sacrorum mysteriorum communicatione & oblatione conferantur: quod iam tum ab Apostolorum temporibus profectum, & institutum esse, testis est Diuus Areopagita, qui dicit:* Nullum licere Sacramentum perfici Hierarchici muneris, absq; diuina Eucharistia. *Hoc siquidem Sacramentum, omnium bonorum fons est & origo; per hoc tanquam per mundissimum canale, omnes perferuntur gratiæ, vt sint in fontem atquæ salientis in nobis in vitam æternam. Huius Sacramenti ritè conficiendi causa, omnes sacri Ordines instituuntur, & per hoc firmantur. Hoc mysterium est omnium diuinorum operum ac mysteriorum arabo, & vltima obsignatio.*

Actuum 13.

Cap. 3. de Ecclesiastica Hierarchia.

Ioan. 4.

Cum igitur nobis dæmonstratum sit, inter quos hæ ipsæ nuptiæ contrahantur; quis nuptiarum Sponsor; qui auspices & pronubi; quis locus & tempus: nunc modum ipsum, in quo summa huius argumenti consistit, disponsationis eius texamus. Adducitur igitur imprimis nouus Sponsus ab exoratoibus atque pronubis, ad diuinum Hyerotelestem. Neque enim primis illis cælestibus, ac vere aureis temporibus inuadebantur Episcopatus, neque illi qui Episcopi creabantur

tur sponte currebant, aut Episcopatus fraude & violenter oc cupabauts aut Episcopatus fraude & violenter occupabant; sed querebantur, sed ducebantur, sed vi & precario pertrahebantur. Sic Basilium deserta & solos locos sequentem, prodit Chrysostomus: Basilius Gregorium. Sic Astemius orientis Præfectus, Theodosii mandato, dolo & insidijs ipsum Chrysostomum capit, ac plane vinctum ad præhendendum Constantinopolitanum Patriarchatum mittit: Sic Gregorius Magnus alieno vestitu in spelunca delituit, donec indicio igneæ columnæ proditus est: Sic Nilamon Monachus mortem sibi potius à Deo impetrauit, quàm vt à Theophilo ad Episcopatum pertraheretur: multi seipsos truncabant, ne Episcopi fierent. Quàm mœsta illa vox, Isaiæ verbis vsurpata, Nazianzeni fuit, posteaquam Episcopus Sasimorum creatus est: Super me, *inquit*, rursus vnctio & Spiritus, & rursus ego lugens & tristis incedo. Nam profectò, *inquit*, ars quædam artium & scientiarum mihi esse videtur, hominem regere animal, omnium maximè varium & multiplex. Vt quemadmodum in sublimi & pendulo fune gradientibus, huc vel illuc deflectere minimè tutum est, nec quælibet parua inclinatio paruum periculum adfert; verum eorum salus ac sanitas in æquilibrio posita est: ad eundem quoque modum vtramuis in partem quispiam, siue ob vitium, siue ob imperitiam propendat, haud leue periculum tum ipsi, tum subditis imminet, ne in peccatum prolabatur. *Nunc turba ruit. Neque cuiusquam rei tanta seges & vbertas est, quàm vacante Episcopatu, candidatorum:*

In Apologetico ad patrem.
Esa.5.
In Apologetico primo.

tan-

tanquam non virtutis exemplum, sed vitæ adiumentum & subsidium, hunc ordinem esse iudicent; ac non munus reddendæ rationi obnoxium, sed imperium liberum ac referendarum rationum metu solutum. Et ideò verendum est, ne illud exaudiant: Ipsi regnauerunt, & non ex me: Principes extiterũt, & ego ignoraui. Quod metuo, ne ipsi fructus, atque hæc omnium rerum perturbatio, abundè doceat. Osee.8.

Ducitur igitur ad suum Sponsorem nouus Sponsus: ducitur autem in vestitu & apparatu candido, propter designationem illius candidæ & nuptialis vestis; sine qua qui ingressus ad nuptias fuerat, eiectus est in tenebras exteriores. Matth. 22. Nemo n. magno & Deo, & Sacrificio, & Põtificatui, *dicit Gregorius*, dignus est, nisi qui priùs seipsũ, deo hostiã viuẽtẽ & sãctũ exhibuerit rationabileq; cultũ gratũ atq; acceptũ ostẽderit, Deoq; Sacrificiũ laudis, spiritũq; afflictũ atq; contritũ obtulerit. *Vestis ergo candida, innocentiæ velamina indicat. Ducitur in veste & ornatu Presbyterali atq; Sacerdotali. Neq; enim in primeua illa Ecclesia licuit quenquam Episcopum creari, qui non per omnes Ecclesiasticos gradus transierit, qui nõ per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Vnde illa laus Coruelij apud beatissimum martyrem & Pontificem Cyprianum:* Non iste, *inquit*, ad Episcopatum subito peruenit, sed per omnia Ecclesiastica officia promotus, & in diuinis administrationibus Dominum sæpè promeritus, ad Sacerdotij sublime fastigium, cunctis religionis gradibus ascendit; nec, vt quidam, vim fecit vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est vt Episcopatum coactus ex- In Apologetico primo. Lib. 4. Epi. 2

In laudibus Athanasii: ciperet. *Eodem modo Gregorius laudat Athanasium, laudat Basilium. Athanasium quidem:* Cunctis, *inquit*, Ecclesiasticorum graduum muneribus deinceps perfunctus Alexandrino populo, quod idem est ac si dixisset, vniuerso terrarum orbi, præficitur. *Basilium verò:* Ordine, *inquit*, & Spiritualis progresionis lege, hoc eum honore affecerunt. *Et adfert hac de re suum iudicium:* Nauticam legem præclaram censeo, quæ gubernatori primùm remos committit, deinde ad proram collocat, sicq; prioribus muneribus commisis, tandem eũ post diuturnam maris verberationem ac ventorum gubernationem, ad gubernacula constituit. Eadem rei militaris est ratio. Miles primò, deinde Centurio, tùm Imperator, hic optimus ordo est; ijsq; qui subsunt imprimis conducibilis.

In laudibus Basilij.

Sed & ipse pastor pastorum Iesus Christus, per omnia primùm tentatus est pro similitudine absquepeccato, priusquam Pontifex factus est, vt possit compati infirmitatibus multorum. Negocia enim oportet gerere Episcopum, *inquit Synesius*, quæ simul omnes tangunt. Quæ enim communia omnium sunt, vnum ipsum curare opus est, nisi criminibus omnibus obnoxius esse velit. Cùm inferiorum ordinum culpæ, *scribit S. Leo*, ad nullos magis referendæ sint, quàm ad desides negligentesq; rectores, qui multum sæpè nutriunt pestilentiam, dum necessariam vel nesciunt, vel disimulent adhibere medicinam. Quis autem ille est, *inquit Gregorius*, qui veritatis Antistitem & propugnatorem vnius dieculæ spacio,

Hebr. 4.

Apud Nicephor. lib. 14. ca. 55.

Epistola 3.

In Apologetico primo.

cio,veluti ſimulachrũ ex argilla,fingat;illũ in quã, qui cũ Angelorũ claſſe & ordine futurus eſt;qui cũ archãgelisDeũ celebrabit,qui adsupernũ altare ſacrificia traſmittet, ſimulq; cũChriſto Sacerdotio fũgetur;qui figmẽtũ inſtaurabit,imaginẽq; creatori ſiſtet, & ſuperno mundo opificẽ aget. Et quod maius eſt, dicã: Deus erit, & alios Deos efficiet. *Nunc autem illud euenit,quod idem Nazianzenus dicit:* Diſcipuli ſimul magiſtriq; pietis deſignantur: alios ante purgant, quàm ipſi purgati fuerint: heri ſacrilegi,hodie ſacerdotes: heri extra ſancta, hodie ſanctorum arbitri & Antiſtites: veteres vitio, pietate rudes & recentes: (quòd gratiæ ac fauoris humani, non Spiritus opus eſt)qui cùm cœtera omnia violenter peruaſerint, ad extremùm ipſam quoque pietatem tyrannide præmunt: quorum non mores dignitati, ſed dignitas moribus fidem aſtruit, ordine admodum præpoſtero: qui denique plura pro ſuis, quàm pro populi ignorantijs, ſacrificia debeant. *In laudibus Athanaſii.*

Ideo nihil recto ordine, nihil canonicè, nihil more veteri in Eccleſijs geritur. Cùm primùm curandum erit, vt Eccleſia digni ſimus; deinde ſacrario; & ita demum perfectum. Sanxit hoc vetuſtiſsimum Sardicenſe Concilium, in quo Oſius Epiſcopus ſic loquitur. Si fortè aut diues, aut ſcholaſticus de foro, aut ex adminiſtratione Epiſcopus fuerit poſtulatus, vt non prius ordinetur, niſi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri, fuerit perfuuctus; & ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen Epiſcopatus. Poteſt enim per has *Capite 13.*

D 2 pro-

promotiones, quæ habebunt vtique prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate, & verecundia; & si dignus fuerit probatus, diuino Sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio vel disciplina patitur, vt temerè & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui neophytus est: maximè cùm & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciasse & prohibuisse videatur; sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sanxerunt hoc idem Sanctissimi Pontifices; Cælestinus, Leo, Gelasinus, Nicolaus primus,* Quid proderit per singula Clericos stipendia militasse, *inquit Cælestinus,* & omnem egisse in domesticis castris ætatem, si qui sunt ex laicis, his præfuturi quæruntur? *Pulcherrimè eam totam rem sanctissemus explicat LEO:* Cùm omnis gradus militiæ Christianæ de incrementis profectuum debeat æstimari, an possint cuiquam maiora committi? Meritò beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cùm de Sacerdotum electione loquerentur, eos demùm idoneos sacris administrationibus censuêre; quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vsque ad prouectiores annos, per disciplinæ Ecclesiasticæ stipendia cucurrisset, vt vnicuique testimonium prior vita præberet: nec posset de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actibus strenuis, celsioris loci præmium deberetur. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris indignũ est

Cælestinus in decreto suæ Sanctionis.

Leo in decretalibus suis. cap. 33.

Gelasius in decretalibus suis, cap. 3.

est peruenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adiuuant; quàm diligens & quàm prudens habenda est dispensatio diuinorum munerũ & cœlestium dignitatum, ne aliquo Apostolica & Canonica Decreta violentur: & his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescij, & totius humilitatis ignari, non ab infirmis sumere incrementum, sed à summis volunt habere principium: cùm valde iniquum fit & absurdum, vt imperiti magistris, noui antiquis, & rudes præferentur emeritis? Omnis Ecclesiastica disciplina resoluitur, omnis ordo turbatur, dum in Ecclesia, qui nullum subierunt ministerium, peruerso eligentium judicio, indebitum obtinent principatum. *Damnat plurimùm eo nomine Nicolaus primus Photium, qui laicus Constantinopolitanum affectabat Primatum:* Pridem, *inquit* auditor esse debuit, & deinde institutor: sed hic docere priùs elegit, & deinde cœpit doceri; priùs sanctificare curauit, ac deinde sanctificari; priùs illuminare voluit, & postea illuminari. *eamq́ ob causam & ipsum Photium, & eius consecratorem Gregorium Syracusanum, loco & dignitate mouit. Nam si quid secus aliquando fiebat, tum id vel ob summam necessitatem & excellentiam virtutis, vt in Nectario; vel imminentis periculi causa, vt in Tarasio; vel per miraculum cælestemq́ designationem, vt in Ambrosio factum fuisse legimus. Proinde monet diligenter idem Nicolaus Constantinopolitanam Ecclesiam.* Vt tales alere omni religioni studeat eruditos viros, qui ad eum cardinem

Nicolaus Epistola prima ad Michaelem imperatorem.

Epistola. 5.

nem honoris dignè subrogari possint. Quód non solùm, *inquit*, in tanto Patriarchatu, obseruari omnino debet, verùm etiam in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine Canonica, magna cum cautela, seruatur & custoditur.

Sic pertractus, sic vestitus, sistitur principi Hierarchæ, magni & sacrosancti Tabernaculi administro, nouus Sponsus postulatur. Postulari enim debet Episcopus, non postulare. De Dei enim & Christi eius iudicio, *dicit Cyprianus*, de Clericorum omnium testimonio; de plebis, quæ adest, suffragio; & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio; loco & gradu Cathedræ Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium consensione, creari & consecrari debet Episcopus. Postulat, *dicunt sacri pronubi*, Reuerendissime Antistes, sacra mater Ecclesia, vt hunc præsentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. *Illud apertè declarantes, neque Reges, neque Principes, neque plebem, aut ciuitatis magistratum, sed Hierarchiam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere; illorum testimonium tantum, huius auctoritatem esse.*

Lib.4.Epi.2

Sic constituto & postulato nouo Sponso, cùm rectè norit sacer Antistes, plenas nuptias tribus quasi contineri partibus, Fide, Sacramento, & Prole: Ne quid festinè & properè faciat, neue cito cuiquam, iuxta Apostoli præceptum, manus imponat, secundum Decretum Carthaginen. Concilij: primùm ad examen fidei, quod tanquam fundamentum & basis totius ædificij est, sese confert, Fides autem cùm primùm

1.Tim.5.

mum in sensu elucescere debeat, deinde in moribus, ad vtrũque doctiinæ genus explorandum se confert: tàm quòd in sermone, quàm quod in opere vitæq; exemplo consistit. Et primùm de primo genere fit inquisitiò. Num doctrinam veteris & noui Testamenti, cuius magister & interpres esse debet, rectè norit? Absurdum enim est, *inquit Gregorius,* & salutis Doctorem, & Antistitem, saluti principia ignorare. *Et num prudentiam suam, quantum illius capax est natura, diuinæ scripturæ sensibus accommodare velit? Quod dum sanctè professus fuerit, proponitur illi vniuersæ fidei summa; eorum præsertim capitum, quibus vniuersa religio Christiana continetur: Summæ ac diuiniss. Trinitatis confessio; incarnationis, salutisq; nostræ æconomia; spes vitæ & resurrectionis futuræ; Sanctorum communio; ac vnius sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ auctoritatis: vbi illa maximè inculcari solent, quæ aliquo modo praua ei insidiosa Hæreticorum curiositate & malicia, eo tempore in dubium sunt vocata, aut quæ aliqua labe insidiator salutis nostræ aspersit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula esse debet. A sensu ad mores transfertur oratio, proponuntur summa capita muneris Episcopalis; & num ea seruare, in eisq; sese exercere ac elaborare velit, ab eo summo exequitur studio. Maximè* num tam exhibere paratus sit, *vt dicit Bernardus,* quàm exigere obedientiam; vt tantam occupaturus sedem, illud recognoscat primus Centurionis: Et ego, *inquit,* sum homo sub potestate, habens sub me milites. *V*t prius agnoscat se hominem quàm potentẽ,

In laudibus Athanasii.

Ad Henricũ Senonensem Archiepiscopum Epi. 42

Lucæ. 7.

quò

quò propriæ ſubiectionis experimento diſcat ſua moderari imperia. Nam & conditor Cæſaris, Cæſari non

Matth.22. cunctatus eſt reddere cenſum. Quæ enim à Deo ſunt,

Roma: 13. ordinata ſunt. Viderint ergo huius rei diſuaſores, quale ſit Dei ordinationi reſiſtere. Plurimum ſe Epiſco-

Ioan.13. po deferre putant, cùm eum Chriſto præferre conantur: ipſo rectamante, Non eſt ſeruus maior domino ſuo. Quod non dedignatus eſt magiſter & dominus, talis præſertim, indignum ſibi iudicabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania, Animarũ non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauior proprium habere cuſtodem? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam præmunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centum in mei cuſtodiam deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Principem te

Eccl. 32. conſtituerunt, eſto inter illos tanquam vnus ex illis. Vt te putemus tanquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectũ, quám imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtiti ſti, ab inferiori non petas.

Interrogatur ergo; Num ea, quæ in diuina Scriptura legit & intelligit, plebem cui præferendus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decreta Sanctæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ, & ipſe ſeruare, & alios ſtudioſè docere, propoſitum habeat? Num ipſe ſuperiori poteſtati beati

Petri,

Petri, eiusque successorum, penes quem summam regiminis sui primus & summus Pontifex reliquit Iesus Christus, per fidem, subiectionem, & obedientiam, secundum Canonum auctoritatem, more & lege veteri sese subiiciat? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum commutare: castitatem & sobrietatem, cũ Dei auxilio, custodire & docere: diuinis negociis mãcipari, & à terrenis negocijs & lucris alienus esse; ne scilicet oculos, qui moderandis gressibus præeunt, cura pulueris obscuret? Caput namque subiectorum sunt cuncti, qui præsunt: & vt rectè valeant pedes itinera carpere, hæc proculdubio caput debet ex alto prouidere: Num humilitatem & patientiã in seipso custodire, & alios docere velit? pauperibus item & peregrinis, omnibusq; egentibus, propter nomen Domini, affabilis & misericors esse?

Quæ omnia vbi ille sanctè, & bona fide seruaturum se, quantum humana fert conditio, promiserit; summa eius oneris, quod subeundum est, ob oculos illi, tanquam in compendio, ponitur: Episcopum oportere iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, & baptisare. Quod onus cũ non sit humanarum virium, sed & Angelicis ipsis humeris sit sublimius, cùm ab eo solo nobiscum portari possit, à quo est omnis sufficientia nostra: conferunt se omnes, Consecrator, simul Sponsus, Pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem. Et vt se recognoscant esse ciues sanctorum, domesticos Dei, populum supernæ Hierusalem, adiungunt 2. Cor. 3. Ephes. 2.

orationes & supplicationes Sanctorum; vt quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis autoritas impetret; vt qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris. Super nouũ igitur Sponsum, pronum ante conspectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exorant: vt illi viro, vtilitati Ecclesiæ prouidens, benignitas omnipotentis diuinæ gratiæ suæ tribuat largitatem: vt illum benedicere, sanctificare, & consecrare ipse dignetur.

Quo loco diligenter mihi sunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus subire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad diuinum sistuntur Hierarcham, de his ipsis muneris & functionis suæ partibus cogitent; hisq́; rebus, quæ illis credenda, seruanda, docenda, vindicanda proponuntur; sed longè ante vires suas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus,* hæsitare incipias, id quidem serò. Aute, iuxta consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante æstimasse opus, meriti vires, ponderasse sapientiam, comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indigniùs est? quid maiore pœna dignum? quàm in conspectu Dei & Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ vniuersæ, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis? Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tùm, dũ ambitiosè discurrimus, prensamus, cœlum & terram, modò optatis potiamur, miscemus. Neq; enim erit adeò desperatus & perditus animus; qui si maiestatem & amplitudinem earum rerum secum diligentiùs considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se daro præcipitem velit, qui sen-*

De considera tiõne libr. 1.
Lucæ 14.

tentiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, nō exhorrescat. Ne illud exaudiat: Nescis quid petis. *Tu quidem coram me, atque Ecclesia hac. ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere, vitam & mores meos imitari; curam & solicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligentia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Vt autem hi tam sublimes honores eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæq; ipsæ sedes et dignitatis, alijs moribus sunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tanquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros fallere poteris; Deum autē, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeūt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum & scrutator cordium, fallere nunquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum et perniciosum exitum intelligit.* Matth. 20

Iuuat hoc loco apponere partem eius examinis, quam secum inibat, priusquam Pontificatum prehenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus; vt sit quasi norma & exemplum, quod vnusquisque nostrùm, priusquàm ad tantum munus accedat, secum expendère debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, illud magnorùm mysteriorum exemplar, præsidenti animo ipsi offeram, *In Apologetico primo.*

Missæ Sacrificiú quomodo offeredú. aut quo modo Sacerdotis habitum nomenq; subibo, priusquam manus pijs actionibus consecraro; priusquam creaturis rectè & sanè, atque ad creatoris solùm admirationem, non autem ad detrimentum, oculum aspicere assuefecero: priusquam disciplinæ Domini aures satis aperuero, ac mihi adiicietur auricula nequaquam durè audiens, aureaq; inauris precioso Sardio adstricta; hoc est, sapientis sermo auri bene audienti: priusquam ore, labiis, & lingua, ita meipsum compara∣raro, vt & ore aperto spiritũ trahã, aut in mysteriorum dogmatũq; pnũciatione, dilatato impletus spiritu fuero; & labia, vt Sapientiæ verbis vtar, diuino sensu constricta habuero, addam etiam tempestiuè soluta: & denique lingua exultatione perfusa erit, diuinæque melodiæ plectrum effecta, ad Dei gloriam celebrandam sese excitans, simulq; cum eo diluculo exurgens, ac præ labore faucibus ipsis adhærens: priusquam pedes meos ceruorum ritu instructos & præparatos, ad petram firmâro, piosq; & Deo gratos incessus meos ita directos habuero, vt nec tantillum temporis, nec vllo modo effunderentur: priùs denique quàm omnia corporis membra iustitiæ arma facta erint, omnemq; mortalitatem abiecerint, à vita absorptam, spirituiq; loco cedentem? Ecquis porrò antequam puris & ignitis Dei eloquiis cor perustum habuerit, (id quod fit, cùm scripturæ ipsi aperiuntur) eaq; super latitudinem cordis trifariam descripserit: vt Christi mentem habeat, atque in thesauros promiscuæ multitudini abditos, inui

Psal. 118. Psal. 8. Eccl. 21. Psal. 56. Psal. 136. Psal. 17. Psal. 39. Psal. 72. Roma: 6. Psal. 11. Prouer. 22.

sibi-

ſibiles, ac tenebroſos penetrârit; vt opes in ipſis conditas intueatur, aliosq; locupletes & copioſos efficere poſsit, ſpiritualia ſpiritualibus conferens? Ecquis ante quam Domini beneplacitum, ita vt par eſt, perſpexerit, templumq; eius viſitauerit; vel potiùs Dei viui tẽplum viuum factus fuerit, Chriſtiq; in ſpiritu domicilium? Ecquis antequam figurarum & veritatis cognationem & diſcrimen agnouerit, ab illisq; ſecedens huic ſe adiunxerit; vt literæ vetuſtatem fugiens, ſpiritus nouitati ſeruiat; atque á lege, quæ in literæ abrogatione & abolitione ſpiritualiter expletur, ad gratiam pure planeque tranſiliat? Ecquis antequam & vitæ probitate, & ſpeculatione, per omnes Chriſti appellationes ac vires & facultates, tàm ſublimiores illas ac primas, quàm quas poſtremò humilioresque ſubiit, perrexerit, nimirum Dei, filii, imaginis, verbi, ſapientiæ, veritatis, lucis, vitæ, potentiæ, vaporis, defluxionis, ſplẽdoris, factoris; regis, capitis, legis, viæ, portæ; fundamenti, petræ, margaritæ, pacis, iuſticiæ, ſanctificationis, redemptionis, hominis, ſerui, paſtoris, agni, Pontificis, victimæ, primogeniti ante creaturam, primogeniti ex mortuis; reſurrectionis? Ecquis, inquã, has res & nomina incaſſum audiens, nec dum commercio vllo cum verbo habito, nec ipſius, quatenus vnumquodque horum vero nomine appelletur, particeps factus? Ecquis denique antequam quieto animo, atque ab huius vitæ negociis tranquillo fuerit, Deique ſapientiam, illam inquam, in myſterio recon-

di-

1. Cor. 2.
Pſal. 26.
1. Cor. 3.
Pſal. 44.
1. Cor. 2.
1. Cor. 3.

Hebr. 5. ditam, accipere norit, sed ætate adhuc tenera sit la-ctèque alatur, nec inter Israelitas adhuc numeretur, nec in Dei castris acieque recenseatur, nec Christi cru cem virilibus humeris ferre queat, imó nec præstantius fortasse aliquod corporis membrum sit, læto tamen alacrique animo se Christi Ecclesiæ in caput con stitui patietur? Nemo profectò, qui quidem consilio meo ac iudicio standum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit & concludit:* Ac proinde, *inquit*, sic me cum ipse loquebar: Alius mercaturæ causa nauiget, & longa maria transmittat, & cum ventis fluctibusq; per petuo colluctetur; magna vel operæ precia facturus, si ita casus tulerit, vel pericula aditurus, quisquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negociandi arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius est in terra quie tem habenti, atque exiguum aruum & dulce sulcanti, & lucra & mare procul salutanti, exiguo ac rigido pane vitam, vt potero, sustentare, eamq; tutam tranquillamque ducere, quàm ob ingentes quæstus graue diuturnumq; periculum subire. Quemadmodum enim magno & excelso viro detrimenti loco habendũ est, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, sed in paruis leuibusque rebus defixũ hærere, ac velut magno lumine paruam domum illustrare, aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita cõtra paruo homini securitas in eo consistit, vt non magnopere sese oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant, sarcinæ caput supponens, simul & ridendũ

Non sapiens læto animo creatur Episcopus.

Trãquillam uitam parcè ac duriter agere præstat quàm Episcopum esse.

sese

ſeſe propinet, & in periculum conijciat: quemadmodum ſcilicet nec allij cuiquam turrim ædificare conuenit, quàm ei, cui ad eam prorſus abſoluendam ſuppetant facultates, vt ſcriptura teſtatur. Meliusq; eſt alijs, qui artis peritia præſtent, habenas noſtri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas eſſe: præſtareque candidam aurem ſubmittere, quàm ſtolidã linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.* Luca 14.

Verùm dicet quis: ſponte tantus honor ad me defertur; omnis cognatorum & agnatorum manus cogit vimq; adfert, dementemq; fore prædicat, ſi tantam repudiauero dignitatem: at is vocat, penes quem eſt legitima vocandi poteſtas et auctoritas. Huic verò homini hac venuſtiſsima reſpondet ſimilitudine CHRYSOSTOMVS: Libro 4. De Sacerdotio.

Etenim quæro ex te, ſi quem ſuſpicamur fabrum eſſe, ad opus vocemus, ſequaturq; ipſe: deinde manus admouens materiæ ad ædificium paratæ, ligna, itemque & lapides auertat, opus autem ſic coagmentet, ſic domum ædificet, vt ſtatim collapſura ea ſit, num ille ſeſe abundè hac defenſione tutaturus eſt, ſi dixerit, ab aliis ſe coactum, non etiam vltró ad ædificandum acceſſiſſe? Certè nequaquam, idque iure optimo: oportebat enim vel aliis ad id vocantibus pedem referre ac tergiuerſari. Itàne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorſus ſuffugii locus, quó minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans ſibi ſuffugium præſidiumque putabit? & quo id pacto

non

non valdè ineptum atque absurdum? nondum enim adiicio, nolentem à nemine compelli posse: sed & ipsum volo vim fuisse immodicam perpessum, artibusque variis circumseptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illum a supplicio eximet? ne obsecro, ne eò vsque nobis imponamus, neque simulemus ignorare nos ea, quæ vel admodum pueris nota esse possunt: re uera enim quum rationis reddendæ tempus aderit, ignorantiæ simulatio hæc nihil nobis allatura est præsidii. Prĩcipatũ huiusmodi nihil ipse ambiuisti, imbecillitatis tuæ conscius? Probe id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc consilio, vocantibus etiam aliis, tergiuersari. Anné quum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minime idoneus eras: vbi primùm verò comperti sunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atque idoneum euasisti? Certè huiusmodi res deridicula prorsus ac nugatoria est, eademque extremo etiã supplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum Gregorio Romano Pontifice loquar, qui rectè possint deterremus, sed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: & qui in planis stantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Absoluto fidei examine, augustiore sibiq; peculiari magis nouus Sponsus induitur habitu Calceatur pedes ad anunciandum Euangelium pacis: Vt eat, non stet: laboret, non ociosus delitescat. Induitur interioribus quibusdam tunicis, interioris

rioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius solus Deus purarum animarum vnicus sponsus inspector est; & cuius suauitatem illi soli norunt, qui experiuntur: intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habente. Oportet enim Episcopum, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij dispensatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq; veras esse putet, si non studio omni aliena bona corradat; sed vti indigentium penuriam sua liberalitate adiuuet, qui sua commoda propinquorum bona deputet.* Egētis enim mentem, doctrinæ sermo non ita facilè penetrat, *inquit Gregorius* si hunc apud eius animum manus misericordiæ non commendat. Tunc autem verbi semen facilè germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis rigat. *De quo illud dicatur,* Dispersit deditq;: *Non fisco, non Hæretico, potenti & non factioso ciui, non carni & sanguini, non tenaci, & quæ nunquam compleri potest, arcæ; tantò minus non libidini & cupiditati, sed dispersit dedit pauperibus: hoc est, seminaria futuræ pietatis & eruditionis extruxit; adolescentes præstantes ingenio quàm plurimos domi, forisq;, opibus suis educauit: Paræcijs desertis ac depopulatis Pastores & Sacerdotes suis copijs aluit: redeuntes ab errore, benignè & liberaliter suscepit; captiuos redemit; virgines orbas elocauit; peregrinos hospicio suscepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate fractis, opem tulit:*

Titum. 1.

In secunda parte pastoralis, cap. 7.

Psal. 31

F Dis-

Dispersit, dedit pauperibus; iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eius exaltabitur in gloria. Fœnus hoc solum, *inquit sanctus LEO*, aspicere & exercere debemus, vt quod hîc misericorditer tribuimus ab eo Domino, qui multipliciter & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Neque enim nos hæreditate possedimus Sanctuarium Dei, sed alienæ sortis dispensatores sumus.* Cuius peculii vsus quidem, *inquit Bernardus*, est bonus, abusio mala, sollicitudo peior, quæstus autem turpissimus. Dispensationis autem huius, *inquit Chrysostomus*, modus ille, si Ecclesiasticæ facultates neque redundet, neque temporibus necessarijs desint.

Epistola 1. Capite 4.

lib. 2, De consideratione

Verùm de munificentia Pastoris satis. Adijcitur autem ornatus hic super Sacerdotalem habitum, ad iudicandas eas actiones atque operationes, quas ipse præter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet: quales sunt illæ, vltra regiminis, doctrinæ ac iurisditionis rationem: quas ex Græcis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquissimo ritu recensent. Presbyterorum (vt eorum verbis vtar) & Diaconorum, atque Virginum consecratio, constitutio Ecclesiæ atque Altaris, benedictio item eorundem & vnctio, per impositiones manuum fidelis baptisandis, vel conuersis ex hæresi, paracleti Spiritus sancti traditio; quale item est Chrisma conficere, Chrismate baptisatorum frontes signare, publice in Missa pænitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis atq; Presbyteris, (inquit sanctus Leo) qui ad exemplum & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: qui quanquam Consecra

De Eccl. Hierar. Cap. 5. Leo Epist. 88

ſecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habẽt. Quæ omnia ſolis deberi ſummis Pontificibus, authoritate Canonum præcipitur: vt per hoc, & diſcretio graduum, & dignitatis faſtigium, ſummi Pontificis demonſtretur. Sed neq; coram Epiſcopo licet Prerbyteris in baptiſterium introire; nec præſente Antiſtite infantem tingere, aut ſignare; nec pœnitentem, ſine præceptione Epiſcopi ſui, reconciliare; nec eo præſente, niſi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Chriſti conficere; nec eo coram poſito populum docere, vel benedicere aut ſalutare, nec plebem vtique exhortare.

Sic igitur veſtito & ornato Sponſo, à fide fit tranſitus ad Sacramentum: transfert ſe Sacer Conſecrator ad eas operations, quæ verè ſanctæ ſunt ſanctoſq́ efficiunt: quæ ex antiquiſſima & Apoſtolica traditione, ſacris primùm ſignis & actionibus, deindè myſticis vnctionibus continentur. Actiones & ſigna ſacra, à Dionyſio tantorum myſteriorum diui- In eodẽ quinto Capite. *no interprete, hæc numerantur. Primum* ἡ πρὸς θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴ, καὶ ὑπόπτωσις. *hoc autem eſt, aditus ad diuinum altare, ac ſubmiſſa genuum inflexio. Quod ſignum, & actionem deſignare docet.* Eum qui inſtituitur Pontificali conſecratione, vniuerſam ſuam vitam, omnemq; mentis integritatem, Deo ſummo ac primo conſecratori ſubijcere & reſignare debere; ad eiuſque Deoq; dicatum aditum, qui dignus ſit & conueniens, quantũ fieri poſsit, diuino, ſanctiſsimo, ac ſacro Altari, ad quod mentes, quæ diuinam ſpeciem præſeferunt, con-

ſecrantur.

Secundũ ſignum et actio, eſt ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις: *ideſt, Sacri Hierarchæ, ac reliqui collegij manuum impoſitio. Tangit enim Princeps conſecrationis Pontifex, ac deinde cæteri omnes, illius qui conſecratur caput, manusq́ illi imponit: quod ſignum & actio,* primum diuinum, *vt idem inquit, Dionyſius,* præſidium declarat; quo, tanquam ſancti pueri, illi qui conſecrantur, patris charitate foueri ſolent, illiſque facultatem ac vim Eccleſiaſtici ordinis tuendi largitur, contratiasq; poteſtates procul ab eis arcet. Docet deinde omnia officia & munera ſacri Ordinis exequi, eos qui conſecrantur; vt ſub Deo agentes, eumq; omnium ſuarum actionum habentes ducẽ in omnibus.

Tertium ſignum eſt, ἡ σταυροειδὴς σφραγὶς*: id eſt, crucis obſignatio, quæ ſignificat omnium animi ſimul corporisq́ cupiditatum ceſſationem, diuinæq́ vitæ imitationem, immoto oculo aſpicientem Chriſtum crucifixum, qui ad crucem vſque & mortem expers omnis peccati peruenit; eósq́ qui ita viuunt, vt eum imitentur, carnemq́ ſuam cum illo crucifigũt, quod crux iſta deſignat, ſibi ſimiles participes libertatis ſuæ à peccato efficit, obſignans eos ſigillo & imagine crucis, iuſtitiæ & innocentiæ ſuæ. Quid enim eſt aliud hæc crucifixi imago, quàm forma & exemplar perfectum mortificationis omnium cupiditatum noſtrarum? In hoc enim ligno omnia deſideria noſtra, omnes nimiæ ſollicitudines, omnes cupiditates noſtræ, confixæ & mortuæ ſunt. Quæ enim ambitio ſanari poterit, quàm hæc ipſa incredibilis humilitas*

Chri-

Christi in cruce pendentis non sanat? Quæ auaritia curari, quàm hæc nuditas, ac planè extrema paupertas non curat? quæ libido extingui, quàm hæ ipsæ aridæ faces fele & aceto imbutæ, salutis nostræ non extinguunt? Vnde Bernardus: Singuli, *inquit*, illiciti motus animi mei, singula sunt in te Deus conuicia: vt puta iracundiæ motus in mansuetudinem tuam, inuidiæ in charitatem, luxuriæ in sitim tuam, cupiditatis meæ in nuditatem, fastus in tuam extremam humilitatem. Epistola 42

Quartum sacrum Symbolum est sacraq; actio, huicq; ordini quasi propria & peculiaris, & quæ in nulla alia consecratione adhiberi solet, præter eam quæ Pontificis est, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις *hæc autem est, sacrorũ librorum super caput & humerum eius qui consecratur, sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Carthaginẽ. Concilium:* Duo assistentes Episcopi, ponunt & tenent Euangeliorum codicem super caput & ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictione; reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. *Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Areopagita:* Quoniam, *inquit*, perficiens omnis Sacerdotii vis & scientia, à diuina mysteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac meritò in capitibus Pontificum, scripta diuinitùs tradita ponuntur, quæ compendio scienterque omnem Theologiã, omnem Dei operationem, doctrinam sanctam, diuina & sacra verba & opera, orationes & actiones, quas Hierarchia nostra habet Dei benefici concessu ac munere: Ibidem.

quod

quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate quæ Pontifice digna est, præditus esse debeat & omnium sacrarum interpretationum atque factorum, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita scientia non illustrari modo, verùm etiam alijs, vt Pontifici consentaneum est, tradere; perficereq; diuinis scientijs ac summis, vt ita dicam promotionibus ex Pontificis dignitate omnia, quæ in tota Hierarchia maximam vim perficiendi habens. *Ex multis enim & varijs functionibus, quæ Episcopum attingunt, illa propria ac quasi peculiaris est, Euangelium prædicare;* vt potens sit, *inquit Paulus*, in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. *Itaque in prisca illa & veteri Ecclesia, nemo hoc docendi pulpitum conscendebat, nisi is qui Episcopus esset; vel si forte aliqua summa infirmitate præpediebatur, Presbytero quidem cuipiam hoc munus delegabat: ita tamen, vt ipse eius doctrinæ testis & iudex interesset. Itaq; ægri etiam Pontifices, nonnunquam in lectis ad templum adferebantur, vt eius doctrinæ quæ populo tradebatur, testes & arbitri interessent; ne quid illis inscijs atque incautis, hæreticæ labis & pestis subreperet. Non in capite autem tantum sacer Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiam: Vt primus ipse hoc iugum subeat, ac in societate Iesu Christi trahat: vt populo Dei more sancti Mosis, atque adeo Iesu Christi præeat; ac viam per huius vitæ turbulentem pelagus pandat, angustamq; illam semitam & asperam, primus te rat ac muniat. Vt illud posit dicere cum CHRISTO:* Discite á me, quia mitis sum & humilis corde. Exemplum

Titum. 1.

plum enim dedi vobis; vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis. *Et illud Pauli*: Imitatores mei estote, quemadmodum ego Christi. Nam si pastor, *inquit Gregorius*, per abrupta graditur, grex profectò ad præcipitia sequetur, aut qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? tantumq; debet actionē populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet à grege vita Pastoris. Qui n. loci sui necessitate exigitur sūma dicere, ac eadē necessitate cōpellitur sūma mōstrare; ne subditi ī exēplo eius qui præest, quā ī obstaculo itineris offēdāt. Sacerdotes nāq; vocamur, q; ideò præsumus, vt sacrum ducatum fidelibus præbeamus: nulliq; illicitum videtur, *inquit Ambrosius*, quòd ab Episcopo quasi licitum perpetratur. — 1. parte pastoralis. 2. Matth. 11. Ioan. 13. 1. Cor. 4.

Quinta & vltima diuina est actio, quam sacer Dionysius τελ. μύρ. ... *: hoc autem est, vt sacrum exponit Carthaginen. Concilium, eam quæ super eum qui consecratur funditur benedictionem: quæ talis est:* Propitiare, *inquit*, Domine supplicationibus nostris, & inclinato super hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionisq; tuæ in eum infunde virtutem. *Prorumpitq; sacer Antistes in diuinas laudes,* eum esse honorem omnium dignitatum, qui gloriæ eius sacris famulantur ordinibus. Qui per Moysen famulum suum, secreti familiaris affatu, inter cætera cœlestis documenta culturæ, de habitu quoque indumenti sacerdotalis instituens, electū Aaron mystico amictu vestiri inter sacra iussit; vt insit; vt intelligentiæ sensum de exemplis priorum ca- — De Dignitate sacerdotali.

peret

peret secutura posteritas: ne eruditio doctrinæ eius vl li deesset ætati. Cùm & apud veteres reuerentiam, ipsa significationum species obtineret, & apud nos certiora essent experimenta rerum, quàm enigmata figurarum. Illius nanque Sacerdotii anterioris habitus, nostræ mentis ornatus est; & Pontificalem gloriam non iam honor comemndat vestium, sed splendor animarum. Quia & illa quæ tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potiùs quæ in ipsis erant intelligenda poscebant.

Precatur deinde, Vt ei famulo suo, quem ad summi Sacerdotii ministerium elegit, eam gratiam largiatur: vt quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gẽmarum, & in multimodi operis varietate significabãt, hoc in eius moribus actibusque clarescat. Vt compleat in Sacerdote suo ministerij sui summam, & ornamentis totius glorificationis instructum, cœlestis vnguenti rore sanctificet. *Atque ita deinceps se ad sacras confert vnctiones. Significat autem ea* ανιερ'ρησισ, *siue sacra precatio, vt idem inquit Dionysius,* Deo charum consecratorinterpretem, esse diuinæ creationis siue electionis: qui non suo munere eos qui consecrantur, ad Ecclesiastici ordinis honorem virtutemque efferat; sed diuini numinis instinctu agitatus in omnibus consecrationibus quæ Pontificem attingunt. *Cùm autem sanctificatio,* vt inquit Magnus Basilius, *sine spiritu non fit, cùm & cœlestes illæ angelicæ virtutes, quæ natura quidem sanctæ non sunt, sic enim nullam haberent differentiam ab eo spiritu, qui solus*

De Spiritu S. Cap. 16. & Epist. 79

lus natura sanctus dicitur, secundũ proportionem tamen suæ dignitatis & excellentiæ, sanctificationis suæ modũ & mẽsuram ab eodem spiritu sancto accipiant. Hic enim est digitus Dei, per quem omnia solidantur: hæc est superna illa & cælestis vnctio, quæ docet omnia: hic est ignis purissimus, qui mundat, purgat, & sanctificat ea vniuersa, quæ sancta sunt. Proinde diuinus Antistes creatore Spiritu, super eum quẽ sacrat, inuocato, ad sacras vnctiones se confert; vt ostendat, hũc ipsum qui sacratur ministrum, & vicarium illius fore, quẽ vnxit Deus oleo lætitiæ præ consortibus suis, Luca. 11 Ioan. 2. Psal. 44.

Vngit autem primùm caput eius, cum ea præfatione: Hæc vnctio, *inquit*, Domine copiosè in caput eius influat: hæc in os subiecti decurrat; hoc in totius corporis extrema descendat: vt tui Spiritus virtus & interiora eius repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo constantia fidei, puritas dilectionis, securitas pacis: Sint speciosi munere tuo pedes eius, ad Euangelisandum pacem, ad Euangelisandum bona. Da ei Domine ministerium reconciliationis in verbe & in factis, in virtute signorum & prodigiorum: Sit sermo eius & predicatio non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Da ei Domine claues regni cœlorum, vt vtatur, non vt glorietur potestate; quam tribuis in ædificationem, non in destructionem. Quodcunque ligauerit super terram, sit ligatum, & in cœlis: & quodcunque soluerit in terris, sit solutum & cælis. Quorum detinuerit peccata, detenta sint: Roma. 10. 2. Cor. 12. 1. Cor. 2. Matt. 16.

& quorum dimiserit, tu dimittas. Qui maledixerit ei,
Gene. 27. Matth. 24. sit ille maledictus: & qui benedixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fidelis seruus & prudens, quem constituas tu Domine super familiam tuam, vt det illi cibum in tẽpore opportuno, & exhibeat omnem hominem perfectum: sit sollicitudine non piger, sit spiritu
Rom. 12. feruens: oderit superbiam, humilitatem ac veritatem diligat, neque eam vnquam deserat, aut laudibus, aut timore superatus. Non ponat lucem tenebras, nec tene-
Esa. 5. bras lucem: non dicat malum bonum, neque bonum malum. Sit sapientibus & insipientibus debitor, vt fru-
Rom. 1. ctum de profectu omnium consequatur. Tribuas illi Domine Cathedram Episcopalem, ad regendum Ecclesiam tuam & plebem sibi commissam: sis ei auctoritas, sis ei potestas, sis ei firmitas. Multiplica super eum benedictionem & gratiam tuam, vt ad exorãdã semper misericordiam tuam, tuo munere idoneus, & tua gratia possit esse deuotus. *Ac deinceps interpositis alijs orationibus, ac publico Ecclesiæ cantu, ad vnctionem manuum eius accedit; quas item cum ea postulatione inungit:* Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui te ad Pontificatus sublimari voluit dignitatem, ipse qui per Samue-
1. Reg. 26. lem Dauid in regem & Prophetam inunxit, te nostro ministerio Chrismate & mysticæ delibutionis liquore perfundat, & Spiritualis benedictionis vbertate fœcundet: vt quicquid benedixeris, benedicatur: & quicquid sanctificaueris, sanctificetur: & consecratarum manuum istarum impositio, cunctis proficiat ad salutem.

tem. *Neque verò frustra, aut sine causa tam prolixis, tã frequenter repetitis precibus, hic ipse qui consecratur: Deo omnium bonorum auctori & largitori commendatur:* Plus enim, *inquit Chrysostomus,* eiusmodi precibus indiget, quàm cæteri omnes. Nam quantò est celsior dignitas, tanto Sacerdotis maiora sunt pericula. Sufficit enim vel vnum Episcopatus rectè factum authorem suum in cœlum attollere, vnumq; peccatum in ipsum inijcere gehennæ profundum. Nam in qui in ordine priuato parum religiosus erat, multò profectò magis id patitur, cùm Ecclesiæ gubernacula regẽda susceperit: quippe tum & inanis gloria vehementiùs imminet, & pecuniæ amor & fastus; cùm principatus ipse præstet licentiam offensionis & contumeliæ, atque maledicta, & alia prorsus innumera. Votis itaque omnibus optandũ, vt qui antea pietate præditus fuerat, talis permaneat suscepto munere administrationis. *Hæc Chrysostomus.*

In primum c. ad Titum: sermo 1.

Vngitur autem futurus Hierarcha primum in capite, per quod mens eius designatur: quò admoneatur, vt diligat Deum ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex omnibus viribus suis; & proximum suum, sicut seipsum: quarum rerum omnium, caput fons est & principium. Deinde, vt auctoritas & dignitas eius declaretur, eum scilicet esse caput & Principem Ecclesiæ suæ; quomodo vir vxori suæ caput dictus est. Honor enim & sublimitas Episcopalis, *inquit Ambrosius,* nullis poterit comparationibus adæquari. si Regum fulgori compares, & Principum Diademati, longè erit inferior, quàm si plumbi metallum ad auri

Ephe. 5.

De dignitate Sacerdota li. cap. 2.

fulgorem compares: quippè cùm videas Regum colla & Principum submitti genibus sacerdotum, & exoscu latis eorum dexteris, orationibus eorum se commendare & communire, qui item cornu suo Reges & Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum est, *inquit Ambrosius*, ne sit honor sublimis, & vita deformis: ne sit deifica professio, & illicita actio: ne sit religiosus amictus, & irreligiosus prouectus: ne sit gradus excelsus, & deformis excessus: quia sicut nihil esse diximus Episcopo excellentiùs, sic nihil est miserabiliùs, si de sancta vita Episcopus periclitetur, si Sacerdos in crimine teneatur. Nam quantò gradus altior est, tantò ruina grauior: honor grandis, grandiori debet sollicitudine circumuallari. Ideo igitur prærogatiua honoris mõstratur, vt merita congrua requiratur.

Vngitur demùm in capite, vt ostẽdatur esse vicarius Christi, eiusq; dignitatem & authoritatem gerere, qui est super omnia; & quem constituit Deus caput super omnem Ecclesiam. Ideo Reges non iam in capite, sed in humero vnguntur: Primum, vt is proprius honor sit illius, quem Deus constituit excelsum super omnes Reges terræ, & quem oleo letitiæ excellentiùs & augustiùs vnxit præ consortibus suis. Deinde vt ostendatur, quòd primò ante omnes Reges & Principes persona capitis Pontificiali officio repræsentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neque ipse planè excludatur à repræsentatione eiusdem capitis: Nam & huius Principatus, *vt dixit Esaias*, fuit super humerum eius: & vt sciat se esse ministerium ad portandam crucem Iesu Christi lau-

Ephe.1.
psal.88.
psal.44.
Esa.9
Rom.13.

laudem bonorum, vindictam autem malorum.

Sed non caput tantum Pontificis vngitur, verùm & manus. Primùm, propter officium et ministerium eius, vt se sciat dignitatem non propter ocium, sed propter negocium suscipere: vt sciat ex illo se numero operariorum esse debere, qui sustinent pondus diei & æstum. Demùm, vt illis manibus adsit virtus Spiritus sancti, eas teneat & dirigat; cum illis laboret et operetur: vt quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid sanctificauerit, sanctificetur: Quo certior fiat populus Christianus, dicente Episcopo aut Sacerdote Ego te baptiso: ego te absoluo: non illum baptisare, non illum peccata relaxare, sed vnctionem ipsam sed eum Spiritum, cuius hæc vnctio signum est, omnipotenti virtute & præsidio suo hæc talia efficere. Itē, cùm accepto pane et calice, in ita consecratas manus, illa verba profert: Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus *non illum aliquid vi sua efficere, sed Spiritum sanctum descendere, & virtutem altissimi obumbrare: vt qui in vtero virginis verum corpus & sanguinem eius admirabili & illi soli cognita virtute effecit, idem sub speciebus panis & vini hoc idem efficiat. Quibus sacris Symbolis & mysterijs cùm hæretici careant, mirum esse non debet, si ea quæ in Ecclesia Catholica certissima & facillima esse videntur, ab illis non intelliguntur; perexiguamq; vel nullam potiùs, his fidem habeant. Neque enim nos hæc humanis viribus aut meritis tribuimus, sed illi Spiritui sancto, de quo David dixit;* Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ. *Vnguntur amplius manus eius qui consecratur, vt operetur bonum: ad omnes quidem, sed maximè ad domesticos fidei*

Matth. 20.

Luca 1.

Psal. 103.

Gal. 6.

Prouer.31 Can.5 Luc. 12. *fidei: vt manus suas mittat ad fortia; vt panem ociosus non comedat; vt manus eius distillent myrrham; vt sit beatus seruus ille, quem cùm venerit dominus, inuenerit vigilantem, & operantem.*

Vngitur autem sancto Chrismate, quod ex oleo & balsamo confici & temperari solet; vt per oleum quidem, nitor & puritas conscientiæ denotetur. Bonus enim homo, ex bono thesauro profert bona: & malus homo, de thesauro malo profert mala. Nec colligũt de spinis vuas, aut de tribulis ficus. Non potest arbor bona malos fructus facere. Gloria nostra, *inquit Paulus*, hæc est, cõsciẽtia nostra: *sed non gloria tantum, verùm etiam omnium laborum suaue condimentum; sed omnium rerum aduersarum tutissimus portus; sed contra omnes visibiles ac inuisibiles hostes munitissimum præsidium, omnisq́ libertatis doctrinæ amplissimus campus: sine qua qui docet, illud Dauidicum, quod aliquando magnum illum Origenem perterruerat, expauescat.* Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? tu autem homo peccator es. Cùm videbas furem, currebas cum eo & cum adulteris ponebas portionem tuam. Existimabas improbe, quòd ero tui similis? arguam te, & statuã contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliuiscimini Deum, ne quando rapiat & non sit qui eripiat.

Luc.6 — Math. 7. — 2.Cor.1. — Psal. 49.

Balsamo autem designatur odor bonæ famæ: Eum enim qui sacerdotio fungitur, *inquit Chrysostomus*, odorem spirare optimum conuenit. *Vt sit pastor sine crimine; vt habeat testimonium etiam ab his qui foris sunt; vt item lu-*

In 2. caput Epistolæ ad Timoth. Titum. 1.

erat lux eius; quo videntes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cœlis est; vt innocentia sua obstruat ora maleuolorum: sine qua eximia fama qui docet, eum altera quidem manu trahere, altera repellere dicebat magnus Nazianzenus. *Ab omni specie mala, inquit Paulus, abstinete vos; non à re tantum, sed specie etiam.* Non sit in conscientia, *inquit Bernardus*, nutans infirmitas modicæ fidei; non sit in fama næuus malæ speciei; vt sic duplicibus, interna scilicet maturitate & externa specie, vestiamur. *Vt illud confidenter, ille qui forma est gregis, dicere possit.* sicut Balsamum aromatisans odorem dedi. *Et illud Pauli*: Christi bonus odor sumus in omni loco vt sit fragrans & suauis odor primogeniti Esau. *Et hoc est, quod sibi voluerunt tintinabula illa suspensa ex vestimento Aaronis sacerdotis, de quibus præcepit Dominus*: Audiantur sonitus quando ingreditur, vel egreditur, sacerdos sanctuariū in conspectu Domini, & non moriatur. *Non alius certè sonitus, quàm excellentis laudis & gloriæ, ac omnium virtutum celebris prædicationis. Et ideo, & lege ipsa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero censeri debebat, omni vicio siue corporis, siue animi, careret; neue quid infamiæ in tota illius vita hæreret.* Et à *sacris Canonibus piè statuitur, vt is qui ministerio Altaris addicitur, non modò omni culpa & scelere careat, sed etiam ab omni suspicione aut opinione sceleris, sit alienissimus.* Teneatur, *inquit sanctus LEO*, subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus & plebis: qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur,

1. Tim. 3. Matth. 5.
1. Thes. 5.
Libro 4. De consideratione.
Eccle. 24.
2. Cor. 2.
Gen. 27.
Exodi 28.
Leuit. 21.
Epi. 89. & 103.

Ad

Et hactenus quidem peracta est Consecratio, confectum Sacramentum. Iamq; ille qui consecratur, non amplius Electus, sed Consecratus appellatur. Quo in loco modicum insistamus. Sancti estote Patres mei, quoniam Dominus vester sanctus est; quoniam impositio manuum quæ facta est super capita vestra, sancta fuit; quoniam vnctio qua vncti estis, sancta est; quoniam verba, signa, & operationes consecrationis vestræ, non sancta modò sunt, sed sanctissima etiam. Sancti igitur estote & vos, dateq; omnem operam, ne sancta impurè, sublimia demissè, honore digna turpiter; & vt vno complectar, Spiritualia terrenè celebretis: ne hæc ipsa membra vestra, organa diuina, instrumēta ratione prædita: instrumenta quæ à præclaro artifice Spiritu sancto concinnantur atque pulsantur, ambitionis, cupiditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis; ne templum Dei, tàm sanctè consecratum, poluatis, ac contaminetis; ne parietes de albati sitis, & dicamini; ne similes efficiamini sepulchris de albatis, quod quondam Pharisæis obiecit Christus Dominus, quæ à foris patent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & spurcicia; ne omnia quidem sancta habeatis, ipsi autem prophani sitis. Audite quid dicat Dominus. *Actu. 23* *Matth. 23.*

Loquere ad Aaron; Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo suo, nec accedat ad ministerium eius. Si enim homo apud hominem, *inquit Gregorius*, de quo minimè præsumit fieri intercessor, erubescit, qua mente apud Deum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarem se eius gratiæ per vitæ merita nescit? aut ab *Leuit. 21.* *Parte prima pastoralis capit. 11.*

illo quomodo alijs veniam postulet, qui vtrum sit sibi placatus, ignorat? Qua in re est formidandum, ne qui placare iram posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vasa Domini.*
Esa. 52. *Quia necesse est vt mundas habere studeat manus, qui diluere aliorum sordes curat; ne tacta quaeque deterius inquinet, si sordida in se mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod caeteris metallis purius & preciosius est, designatur, nisi perfectio sanctitatis? Aurum igitur obscuratur optimum, cum terrenis*
Thren. 4. c.
Exod. 19. *actibus sanctitas vitae polluitur. Moneat vos illud, quod ad montem fumantem, neque ex populo quisquam, neque ex senioribus & Sacerdotibus populi, sed neque Aaron atque filij eius, quamuis summa cura & diligentia purgati accesserunt, sed solus Moyses.*
Leuit. 10. *Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuissent, nouo igne absumpti sunt, atque eodem tempore, & loco, quo nefaria crimine se deuinxerunt, perierunt ac ne patrem quidem Aaronem primum apud Deum, secundum Moysem, tenentem locum, ipsos a periculo vindicare potuisse.*
1. Reg. 4. *Tum etiam id, quod Heli Sacerdoti, ipsi quidem viro bono, nimis tamen filijs indulgenti, accidit.*
2. Reg. 6. *Moneat etiam funestus casus Ozae, Arcam cadentem non expiatis manibus fulcire volentis. Sancti ergo estote, quoniam dux vester, & caput vestrum sanctum est: quoniam manibus carneis, diuina & caelestia tractatis: quoniam omnis integritatis & innocentiae, estis duces & magistri. Sanctitatis autem vestrae, illam mensuram, illum modum, ponit sanctus Chrysostomus.* Quanta, *inquit ille,* inter sese differen-
tia

tia homines rationis vsum habentes, & bruta ratione carentia dissident; tantum sanè discrimen inter eum qui pascit, atque eos qui pascuntur, esse velim, vt ne manu etiam exigam si quidem in multò etiam maioribus rebus periculum ipsum versatur. Etenim Sacerdotium ipsum in terra quidem peragitur, sed in rerum cœlestium classem ordinemq; referendum est. Atque id perquàm meritó: quippè non mortalis quisquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, sed ipse Paracletus ordinem huiusmodi disposuit: qui mortalibus hominibus etiamnum in carne manentibus autor fuit, vt angelorum ministerium animo conciperent. Idcirco necesse est Sacerdotem sic esse purum, vt si in ipsis cœlis collocatus, inter cœlestes illas virtutes medius staret, eiusq; animum solaribus rabijs puriorem esse oportet; vt ne quando Spiritus sanctus desolatum illum relinquat, vt dicere possit: Viuo equidem non ampliùs ego, viuit autem in me Christus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? imò verò pro vniuerso terrarum orbe legatus intercedit, deprecatorq; est apud Deum, vt hominum omnium, non viuentium modò, sed etiam mortuorũ peccatis propitius fiat, qualem quæso esse oprtet? Quum autem ille & Spiritum sanctum inuocauerit, sacrificiumq; illud horrore ac reuerentia plenissimum perfecerit, communi omnium Domino manibus assiduè pertractato: quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus?

Chrysost. li. 2. de Sacerdotio.

Ibidem li. 3. de Sacerdotia.

Lib. 6. de Sacerdotio.

Galat. 2.

Sacrificium horrore ac reuerentia plenissimum.

gemus? quantam religionem? Considera enim quales manus illas administrantes esse oporteat: qualem linguam, quæ verba illa effundat: qua denique re non puriorem sanctioremúe esse conueniat animam, quæ tantum illum, tamq; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti assident, & cœlestium potestatum vniuersus ordo clamores excitat; & locus Altari vicinus in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus est: Luminis instar, vniuersum orbem illustrantis.

Angeli Sacerdoti assidēt.

Et hæc quidem Chrysostomus. Nos autem ea quæ sequuntur, oratione prosequamur.

Confecto sacramente, confert se diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam. sanctæq; prolis gubernationem, Armat igitur primum & instruit nouum sponsum, dat regendæ et gubernandæ familiæ instrumenta ac gubernacula. Et cum omne regimen omnisq; administratio, authoritate amore contineatur: Oderunt enim peccare mali, formidine pœnæ: Oderunt peccare boni, virtutis amore. *tradit inprimis in manus noui Antistitis consecratum Baculum; auctoritatis scilicet disciplinæ insigne, sustentaculum imbecillitatis humanæ, vt sit in coercendis vitijs piè seuerus, iudicium sine ira tenens, lenis in fouendis virtutibus, audientium animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram nō derens; vt reuocet errantes; regat iustos, pungat & stimulet ignauos & inertes, regat iustos, pungat & stimulet ignauos & inertes, repellat nocentes: ac, iuxta Ezechielem, attrahat*

Ezech. 34.

va-

vagum, sustentet languidum, stimulet pigrum; portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, ægrum & debile. Vt increduli, *inquit Bernardus*, conuertantur ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinem, subuersi ad veritatem reuocentur, subuersores conuincantur; vt vel emendentur ipsi, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatẽ facultatemq́; alios subuertendi. *Excusserunt hoc insigne potestatis & authoritatis, disciplinæ item de manibus Pontificum, huius sæculi hæretici, & ideo in omni rerum confusione & perturbatione versantur.* Non potest enim Deo esse contrarium quid, & sibimet cohærere, aut secum consentire: dicebat Bernardus. *Nec possunt verè dicere,* Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt. *Ideo ne filij quidem, quia extra disciplinam sunt: quà sublata et extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti & honesti differentiam extingui oportet.* Impunitas enim, *inquit idem Bernardus*, incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix impudentiæ, transgreſsionis nutrix, matris noxiæ libertatis peſsima soboles hæc: *Sed nunqnam excusiſsent, si Pontifices rem magis, quàm insignia rei, complecti voluissent, & si pro religione potiùs contra impietatem, pro fide contra perfidiam, pro veritate contra mendacium, pro virtute contra scelus, pro iustitia contra iniustitiam, pro pudore contra flagitium & impudentiam, quàm pro suis commodis ac honoribus, ea potestate & auctoritate quæ illis à Deo tradita est, vti voluissent. Verùm cùm hæ nuptiæ, hocq́ regimen, non tam timoris, quàm amoris sit. non tam seueritatis, quàm charitatis.*

Lib. 3. de Cõsideratione.

Lib. 5. de cõsideratione.

Psal. 22.

Hebr. 12.

Li. 3. de cõsideratione.

tatis: Nam & Christus Dominus dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro ea. vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ; vt exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuscemodi, sed vt sit sancta & immaculata. *Et eum quem vicarium loco sui relicturus erat, priusquam illi dispondisset, ter interrogauit, num se diligeret, & propter se sponsam suam. Quod cùm ille summa asseueratione ter professus fuisset, tum demum illud audiuit: Pasce oues meas, pasce agnos meos.* Sanè qui dicit. Amice ascende superiùs, *ait Bernardus,* amicum fore fidit. Si minus inueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, & deijcere potest. Sera querela, quoniam eleuans allisisti me. *Eius igitur amoris & charitatis symbolum, sacer Cõsecrator nouo sponso tribuit, consecratum ANNVLVM: eum monens, vt accipiat Annulum, fidei scilicet & amoris signaculum, quatenus sponsam Dei, Sanctum videlicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibatam custodiat, In quo amore & dilectione si pastores persisterent.* Super muros Hierusalem, starent custodes, tota die tota nocte non tacentes. *Habitaret enim iuuenis cum virgine: & gauderet sponsus super sponsam, & gauderet super illos Deus eorum. Dura enim vt mors est dilectio, & tanquam infernus æmulatio. Cupiditas & amor, dulces sunt tyranni.* Videmus bubulcum, *inquit Nazianzenus,* ob vitulum vnum ab armento aberrantem, vel pastorem ob pecudem decadis grege desideratam, vel auem ob nidulum quem ad breue tempus reliquit, vsque adeò discru-

Ephes. 5.

Ioan. ult.

Li. 2 de consideratione.

Lucæ 14.

Psal. 101.

Esaiæ 62.

Cant. 8.

ſcrutiari ſolere; vt & illi arreptis fiſtulis, in ſpeculam quandam euecti, calamos omnes mœrore impleant, atque palantia animalia quaſi ratione prædita euocent; ac ſi paruerint, maiorem ex illis, quàm ex reliquis ſimul omnibus, delectationem percipiant: hæc autem ſtridens ad nidum conuolet, pulliſq; ſtridentibus aduolatur, eoſque pennis foueat: quo tandem chariores eſſe par eſt apud bonum egregiumque paſtorem oues rationis participes, & pro quarum ſalute nonnihil periculi adijt: quandoquidem hoc quoque acriores animi flammas excitat. *Qui amor cùm in paſtoribus noſtri ſæculi non ſit, ideò non gaudet ſponſus ſuper ſponſam ſuam; ideò alienam ſequitur; ideò vbiuis potius libentiùs agit, quàm in ouilibus ſuis: Ideò alij prius ex hac vita decedunt, quàm Cathedras ſuas reuiſerunt: ideò in Geographicis tabulis neceſſe habent ſitus & locum Epiſcopatuum ſuorum quærere. Quid capiet piſcator ille, qui procul à littore abeſt? ſit peritiſſimus, ſit ſolertiſſimus licet, paſtor item ille quid proficiet, qui ſtabulum ingreditur nunquam?* Quis inter fluctus, *inquit* *LEO*, nauem diriget, ſi gubernator abſcedat? quis ab inſidijs oues cuſtodiet, ſi paſtoris cura non vigilet? quis denique latronibus obſiſtet, & furibus, ſi ſpeculatorem in proſpectu explorationis locatum, ab intentione ſollicitudinis amor quietis abducat? *Et tamen grauiter ferimus, quod in eum locum deducta ſit res Eccleſiaſtica: Nemo plus læſit quàm nos ipſi, ſed & hucuſque lædimus. Vnde autem hæc tam ſupina negligentia? niſi inde, quod Chriſtum Ieſum non amamus; quòd*

In Oratione poſteaquam rure in urbē rediſſet.

Epiſtola.92.

-ii.q *ſalutis*

salutis nostræ nullam, vel perexiguam rationem habemus, quòd Academicas quasdam quæstiones sequamur. Negligẽter pascens toties commendatum Dominicum gregem, *inquit magnus Leo*, conuincitur summum non amare pastorem.

Pastor consecratur, ergo pascua illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, eumq́; nouo Præsuli tradit: Accipe, *inquit*, Euangelium, & vade prædica populo tibi commisso. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. *Ac si diceret: Ne putes in Paulo & Petro, Tito et Timotheo, Chrysostomo & Augustino, munus & functionẽ Apostolicã desiisse: ne putes cælestem illam benedictionem & auxilium æterni Patris sublatum esse, quo illi subnixi, profecti annuuciauerunt Euangelium vniuerso mũdo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari.* Etsi enim illi plus omnibus, *inquit Bernardus*, laborarunt, non tamen totum elaborauerunt, tibi adhuc locus relictus est. *Neque te illud tantoperè terreat, quòd sublimibus humanæ sapientiæ verbis careas, quòd seriùs ad sacrarum literarum lectionem accesfisti, quòd nunquam Cathedram Doctoris conscenderis. Aude, & fac aliquid, Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibile est benè operari. Meliùs serò, quam nu nqnam. Nam & vndecimæ horæ operarij, diurnam acceperunt denarium.* Petro nihil indoctius, Paulo nihil imperitius. *inquit Chrysostomus*. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat, Et si imperitius sum, *inquit Paulus*, sermone, non tamen scientia: Sed tamen hic imperi-

Li. 2 de consideratione.

Matth. 20.

In proœmio Epistolæ ad Roman.

2. Cor. 11

peritus, & ille indoctus, sex centos Philosophos superarunt: sexcentis Rhetoribus os obturarunt; suo ipsorũ studio, propensáq; voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. *Inique certè & calumniosè hæretici, ut in cæteris omnibus, ita & in hac parte conuiciantium, verbi Dei in Ecclesia Catholica nullam rationem haberi, sacram scripturam supprimi; aliunde potius, quàm ex scripturis diuinitùs traditis, dogmata populo Christiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis & mandatis obtrudi; quæ illorum oratio, quàm vana, quàm cum euidenti calumnia coniuncta sit, hæc ipsa traditio libri Euangeliorum; hæc noui Pastoris compellatio, quæ quasi summam Pontificalis muneris continet, abundè docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipuè sunt obseruanda. Primùm illud, quòd non ipse sibi, is qui populo Dei præficitur, codicẽ sumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare semper fuit; sed à sede Christi, sed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyses quidem sibiipsi tabulas, in quibus Lex Dei cõtinebatur, sumpsit, sed de manu Dei acceptas populo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino accepit, se tradidisse docet. Et Timotheum monet idem Paulus, vt id custodiat, non quod sibi priuata authoritate sumpsit, sed quod apud eũ depositum est. Secundum verò illud animaduertendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum: non vnum aliquod Euangelium, non partem aliquam Euangelij. Nam hoc item hæreticorum proprium est, vt partem quidem vnam sacræ scripturæ tueantur, reliquas autem vel negligant, vel tanquam Apocryphas & profanas penitùs reijciant. Huic autem no-*

1. Cor. 11.
1. Tim. 6.

ſtro totum traditur Euangelium; vt ita eius vnam partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum ſenſum & verita tem peruertat: ita vni parti innitatur, vt reliquarum conſeruet ſanctitatem. Tertium demum illud, quòd quæ Eccleſia illi tradit Euangelium, eadem & ſenſum ac interpretationem eius Euangelij eum docet: ne ipſe nouos ſenſus quærat, ne ſua figmenta pro Catholica doctrina obtrubat, vt Spiritus Dei, non humani ſenſus, ſequatur doctrinam. Prophetia

2. Pet: 1. enim, atque vniuerſa ſcriptura, *inquit ſanctus Petrus*, priuatæ interpretationis non eſt. *Vt enim illud Euangeliũ adfert, quod omnium temporum atque locorum eſt, ita & eam interpretationem ſequi debet, ſi verus, ſi ſolidus, ſi Catholicus Doctor eſſe, & haberi vult, quæ omnium ætatum et temporum, omnium item gentium & nationum, iudicio & auctoritate ſit comprobata. Hæcq; illa eſt vera, inter Catholi- & hæreticum Doctorem atq; Magiſtrum differentia, quòd vterque ſacræ ſcripturæ teſtimonijs vtitur, vterque Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam ſanguinemq;, ſi ita opus ſit, ſe profundere paratum eſſe dicit. Hic tamen hoc Euangelium, eiuſq; miniſterium, priuata ſibi ſumit autoritate: ille à poteſtate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuetur, ille totum ſimul corpus defendit: hic ſuos proprios, ille Eccleſiaſticos aſtruit ſenſus. Et ideò Catholici Magiſtri doctrina, ad Deum reuelantem, & Spiritum ſanctum interpretantem, enarrantemq; ac ſuggerentem refertus. Hæreticus diuina quidem verba adfert, ſed ſuum ſenſum. Et verbis quidem diuinis ſumma & prima fides habenda eſt, ſed illis tamen, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum eſt. Quod*

autem

autem hec ipsum os diuinum sit, in Symbolo profitemur omnes: sed & ipsi profitentur nobiscum, si modò se intelligere et exaudire velint: etsi non pertinacia & malicia nonnunquã vincantur. Qui locutus est, *inquit*, per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiã. *Ecclesiæ Dei promissus est Spiritus sanctus: vnus igitur sibi non sumat, quod omnium est. Et idcirco hæreses semper vno pede claudicant: Catholica fides, vtriusque pedis stabili firmatur gressu. Catholica fides, æternam & increatam veritatem sequitur, quæ omnium est, hæresis secundum Deum, vel vna cum Deo, suos sensus & iudicia, duo insidiosissima idola colunt & adorant. Et proinde palpant tenebras Aegyptij. Cùm de populo Dei Scriptura dicit:* Vbicunque Israe erat, ibi lux erat. *Sed quæ tandem causa eius, de qua supra dictum est, calumniæ? Non alia certè quàm illa, de qua quõdam questus est Ieremias:* Sed & lamiæ nudauerũt mammas, lactauerunt catulos suos filia populi mei, crudelis tanquum struthio in desertis. *Lamiæ, inquit, monstra fœdissima ac crudelissima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, vt eos catulos, qui ex eis progeniti sunt, lactent, vt his, quos illis Deus & natura commendauit. nudent vbera sua. Filia autem populi mei, Sacerdoses & Pontifices, ex quorum oro fontes doctrinæ irrigandis populis profluere debebant, struthionis instar sunt crudelesquem nulla pietas, nulla suorum mouet charitas. Sic nostris infelicissimis temporibus. Lamiæ quidem hæreticorum humanam faciem habentes, sed beluina per impietatem corda gerentes, nudauerunt mammas, lactauerunt varijs erroribus ca*

Exodi 10.

Thren: 4.

tulos suos. Pastores autem, atque Doctores Ecclesiæ, crudeles tanquam struthio, quibus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipso verbi diuini prædicationis munere, & quod omnem excedit inhumanitatem; non solum ipsi non lactat catulos suos, sed nec nutrices quidem ipsas, id est Parochos, ac reliquos inferiores Ecclesiæ ministros, hoc officij genere serio perfungi patiuntur, dum vel eos huic muneri præficiunt, qui ipsi rationem vitæ suæ ignorant, vel alijs negocijs longe diuersis & pugnantibus impediunt. Atqui Paulus necessitatem euangelisandi sibi incumbere clamat. Væ enim, inquit, mihi, si non euangelisauero. Etsi purpuratus, etsi deauratus incedis, *inquit Bernardus*, non est tamen quod horreas operam curamq; pastoralem, Pastoris hæres; non est quod erubescas Euangelium. Pastorem te populo huic aut nega, aut exhibe. Quis mihi det, antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis: quando Apostoli laxabant retia in capturam: non in capturam auri & argenti; sed in capturam animarum. Quam cupio vos, *Episcopos compellat*, eorum hæreditate vocem quorum adepti estis sedem. Venerunt filij vsque ad partum, *ait Propheta*, & vires non habet parturiens. *Verum & hæc quidem hactenus.*

1. Cor. 9.

Li. 2 de consideratione.

Epist. 237.

Luca 5.

4. Reg. 19.

Accepto demum nouus Pontifex a suo Consecratore, ac reliquis assistentibus, osculo pacis, de quo paulo post nobis dicendum erit, recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Christianus dona & munera ad altare Dei, more veteri, eoq; laudatissimo, adferre solet: ipse quoque suo Consecratori, tanquam spirituali patri, munera offert. Sunt au-

tem ea ex antiquissima Melchiadis Pontificis institutione panis & vinũ, quibus duæ ante feruntur faces. Offerr panem & vinum; vel vt ostendat se in eius Sacerdotis functionem & munus succedere, cui sine omni in futurum pœnitentia iurauit Dominus, eum esse Sacerdotem secundum ordinem Malchisedech: vel, vt quidem ego indico, ad designandã paupertatem Episcoporum primitiuæ illius Ecclesiæ, in qua summæ opes, summæ diuitiæ, panis & vinum fuerunt. Dãtur autem hæc munera clara luce, & amplius duabus facibus accen[..]s, ne quid inter hæc leuia munera speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepat ac subijciatur. Malè enim agitur, cùm ea quæ virtuti & pietati debẽtur, asino onusto auro conferuntur. Psal. 109.

Assumitur demum sacer Antistes à suis collegis, in communionem & participtionem orationis, ac mysticæ mensæ. Ac vt quondam Elias quadraginta dierum & noctium ad montem vsque Oreb Dei visionis, iter emensurus, cælitus delato communitur viatico: Sic iste contra omnia prolixi & difficillimi itineris pericula, contra omnes visibilium, & qui videri non possunt inimicorum insidias, contra principes & potestates tenebrarum mundi huius, confirmatur & roboratur pane illo, qui de cælo descendit: quem qui dignè manducat, non moritur, sed habet vitam æternam. Super quem panem, iuxta Esaiam, requieuit Spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis: & repleuit eum spiritus timoris Domini. Quorum donorum participes efficiuntur oẽs illi, qui dignè et religiosè tãto reficiuntur viatico. 3. Reg. 19. Ephes. 6. Ioan. 6. Esaiæ 11.

Cælesti.

Cælesti mysterio refectus, armatur demum ille, cui cum
Psal: 90. *Aspide & Basilisco, cum rugiente Leone & Dracone, con*
1. Pet: 5. *grediendum est; cui cum portis ipsis inferi pugna instat*
cui omnium necesse est ferre tentationes. Necubi nudo quis
Matth: 16. *aut neglecto loco deprenso, letale vulnus adferat*. Nam et si ego larens in cauerna, *dicit Bernardus*, & quasi sub modio non quidem lucens, sed fumigans, ventorum tamẽ impetus nec sic quidem declinare sufficio; quid positus supra montem, positus supra candelarum patietur? *Imponitur igitur capiti eius sacra Cydaris, bicornisq́ galea, cum Patris omnipotentis inuccationes cuius præclara est bonitas, & virtus immensa, totiusque decoris ornamentum.*

Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti huius Antistitis & agonistæ tui, galeam munitionis & salutis; quatenus decorata facie, & armato capite, non generis & prosapiæ vetustate, non stipatorum vi & armata manu, non magnis necessitatibus & clientelis, sed cornibus vtriusq; testamenti teribilis appareat aduer
Exod. 34. sarijs veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorũ robustus existat. Qui Moysi famuli tui faciẽ, ex tui sermonis consortio decoratam, lucidissimis clari-
Exodi 28. tatis ac veritatis cornibus insignisti, & capit Aron Põtificis tui Tyram imponi iusti. *Tali armatura instruebantur primi religionis nostræ duces, & Antistites; hacq́*
Hebr: 11. *deuicerunt regna, obturauerunt ora leonum extinxerunt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortesfacti sunt in bello, castra verterunt ex-*

terrorum. His cornibus armatus PEtrus Neroni, Liberius Constantio Ambrosius Teodosio, Basilius Valenti, Chrysostomus Arcadio, Leo Genserico atq; Attilæ, noster Stanislaus Boleslao, alijq; alijs quàmplurimi restiterunt, terribilesq; apparuerũt. His cornibus Ariana, Macedoniana, Nestoriana, Dioscori, Eutichetis, ac reliquorum monstrorũ dissipata est impietas; his omnis hæreticorum paruita cessit. Vobis amplissimi Patres, nimis hæc cornua obtusa & attrita redita sunt. Quietem & tranquillitatẽ nostrã curamus; cœlum ruiturũ existimamus, si quid liberiùs pro Ecclesia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimis timidi sumus, nimis ocio & desidia torpemus. Et eoquidẽ temporẽ, *inquit Chrysostomus*, quo aura serena est & lucidia, quo pasqua libera & quieta, quo nulli luporum impetus & insidiæ greges vexãt, *licet fortasse Pastori se prouoluere sub patulæ arboris vmbra fistula dulce canere: At vbi imbres & tẽpestates insurgũt vbi oues dissipãtur vbi lupus ad præsepia adest; tũ pastor vmbram deserat oportet, tum pro tripudio & choro cursum, pro fistula & tibia fundã & baculũ arripiat, oportet. Et fuit quidem quoddam tẽpus. cûm magna erat Ecclesiæ Dei pax magna quies, rerũq; omniũ secũdissimus afflatus; tum fortasse licuit multis ocioso esse, suisq; voluptatibus & quiete perfrui, suis lucris comodis incubare: Nunc tẽpestas adest, sũmosq; feriunt fulmina mõtes: nunc præsentia naufragia vbiq; ante oculos versãtur nostros nũc dura bella et cõflictus imminent; nũc alia est rõ omniũ rerũ. Excutiẽdus est iste sopor; voluptates reijciendæ: ad arma, ad gubernacula vobis recurẽdũ priusq̃ extremũ naufragiũ vos, gregesq; vestras absorbet. Virtus.n. in pace acquiritur*

in pressura probatur, in victoria coronatur. Neque illorum temporum exemplis abutendum, neque illi homines nimis molles & delicati imitandi, quod plerique vestrum faciunt: sed illi potius primi fortissimi ac insuperabiles viri, Patres & fundatores vestri, qui omnia humana & diuina excel-
Philip. 3. *lenti animi virtute superarunt; qui nulla humana volupta te & recreatione vsi sunt; qui omnia mundi huius sicut ster cora existimarunt, vt Christum lucrifacerent; qui solas has voluptates atque delicias censebant, nempe à voluptatibus & delicijs abhorrere:* Quorum vita fuit, *Vt Paulus docet,*
2. Cor. 6. et 11 in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in frigore & nuditate; in itineribus sæpè; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam. Vt seductores, & veraces:
Hebr. 11. quasi purgamenta mundi huius existimati, ludibria & verbera experti: lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occisione gladij mortui sunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis; egentes, angustiati, afflicti; in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & cauernis terræ; quibus dignus non erat
Apoca. 22. mundus. *Tradiderunt corpora sua ad supplicia, & lauerunt stolas suas in sanguine agni, & ideo receperunt palmas & ideò sempiterno cœlo cũ duce & imperatore suo Christo fruũ*
tur.

tur: & ideò nomina eorum scripta sunt in libro vitæ: & ideò memoria eorum ex ore hominum non peribit in sempiternum. Apoc. 20.
Hi vobis potiùs tali tempore, his periculis imitandi sunt, & moribus exprimendi, quam dissoluti & enerauit il li: qui et ipsi, si vigilantiores atque diligentiores suis temporibus esse voluissent, & Eccesiæ Dei melius cõsuluissent, & officio suo conuenientiùs functi fuissent, & vobis pinguiorẽ ac vberiorem hæreditatem domini reliquissent: sed & exẽplum sanctiùs. Nam honores isti vestri atque summæ dignitates, mediæ quædam res natura sua sunt. Si enim præstanti virtute & vitæ innocentiæ quæruntur, si maximis vigilijs & laboribus sustinentur, si incredibili fructu & vtilitate eorum quibus præsis obsignantur, res quædam magnificæ & il lustres putandæ sunt; & quæ plurimum decus atq; commendationem illis, in quos conferuntur, adferre solent: Sin verò dolo & fraude inuaduntur; vel quod fœdiùs est, si pecunia comparantur, si per luxum & desidiam produntur, potiùs quàm geruntur, si aliqua infelici calamitate, ac publicæ salutis ruina, concluduntur, tum in istis amplissimis nominibus honoris non modò dignitas nulla erit, sed erit etiam summa deformitas. Nam & virtutis vniuersæ, & iudicij, omnem opinionem euertunt. Quomodo enim ille vir bonus, qui vt suam qualemcunque astruat gloriolam, publicam salutem in summum discrimen adducere non dubitat? Quomodo recto iudicio præditus, qui neque seipsum nouit, neque illud discernere potest, veram laudem & gloriam, nõ tam ex honoribus & dignitatibus pendere, quam ex earum recta & salutari administratione: & qui non cernit se honoris

vocabula, non dignitatis insignia consecutum esse: & qui ex ea laudem querit, quod non illi, sed pecuniæ suæ collatum est. Nam et in militia præclarum quidem est Ducem exercitus creari, turmas & legiones ducere; sed si id virtute tua consequaris, si strenuè cum hoste dimices, si præclaram aliquam victoriam Reipub. pariat: sin aliter quantò plures perdideris, tantò illustriora, ad omnem posteritatem excitabis infamiæ tuæ trophæa. Magna dico, sed & in paruis hoc idẽ videre licet. In Comœdia vel Tragœdia pulchrum quidem est Priami Regis, aut Agãmenonis, aut Aiacis personam sustinere; sed si Priami imperio dignam speciem geras, si lacertis firmus sis, si voce valeas; si nihil horum longè honestius & pulchrius est cum decore, vel Thersitis, vel Daui, aut Getæ cuiusquam personam sustinere, quàm cum turpitudine & dedecore Heroas ac semideos repræsentare, miserabilisq; potiùs quàm suspiciendus apparere. Histrio hæc in fabula videbit, Episcopus Sacerdos in summa salutis suæ, ac tot populorum incolumitate, non videbit? Quæ si maiores nostri apud se diligentiùs perpendissent, nunquam profectò in eos scopulos atque pericula, rem Christianam adduxissent; & ipsi longè nobilius nomen & gloriam post se reliquissent. Nunc alia tempora, alios postulant mores. Stultum & insanum est in procella & turbulento mari molliter cubare velle. Quieto mari, *inquit Gregorius*, rectè nauem etiam negligens, & imperitus nauta dirigit: turbato autem tempestatis fluctibus, etiam peritus & vigilans nauta se confundit.

Parte prima Pastoralis. Cap.

Neque tamen animo deficiendum est, neque tamen malis

lis cedendum, ac veluti desperata salute, clauus & gubernacula dimittenda: Nondum enim ad sanguinem vsque ipsum restitimus. Non est vir fortis, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate. Maior est ille qui in nobis est, quàm aduersus nos. Confidite, vicit ille mundum, & nos vincemus. Hebr. 12. Ioan. 16.

In quo studio & conatu, cùm nihil magis cauendum fugiendumq; sit, quàm studium vanæ & inauis gloriæ, ne quid ambitiosè, ne quid humanæ laudis causâ fiat. Nihil enim tam in glorium dicebat Bernardus, quàm Episcopum gloriæ cupidum depræhendi. *Permulti autem inueniuntur ad ea, quæ pietatis & religionis sunt prompti exercenda, sed sola honoris cupiditate ducuntur: vbi autem eorum pietas arbitris caret, ibi quoque rectè merendi languescit alacritas.* Stultissimus vtique mulierculis, *dicit Nazianzenus*, haud dissimiles, quæ natura pulchritudine carentes, ad colores confugiunt, theatriceq;, vt sic loquar, comptæ atque ornatæ sunt; ob venustatem inuenustæ, ob affectatam formam deformes. *Et hoc est, inquit Gregorius, quod dicit scriptura:* Tradidit in captiuitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. *In captiuitatem etenim virtus, & pulchritudo in manus inimici traditur, dum alterius iudicis, quàm Dei testimentũ quærit: fouea est mentis, memoria propriæ virtutis. Dũ.n. se apud se erigit, apud humilitatis auctorẽ cadit. Exciderat Regio Prophetæ paulò liberiùs verbũ; ego dixi in abũdãtia mea, nõ mouebor in æternũ: et statim dãnũ sẽtit; Auertisti faciem tuã à me, & factus sum conturbatus.* Epislo. 126 In funere patris sui. Quarta parte pastoralis. Psal. 77. Psal. 29.

Quam enim virtutem proprius oculus videt, Deus non videt? In quo vitio declinando eò magis nos circunspectos esse oportet, quod hoc malum vltimò sapientem deserat: hoc vestimentum dicebat Plato esse, quod postremum anima sapientis deponit. Ideò velantur manus operarij nouis integumentis, ne aut sibiipse, aut hominibus placere velit. Vt ante interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta quæ coram hominibus rutilant, hæc in cõ

Actuum 21. *spectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat: vt in omnibus essemplo & instituto Apostoli honorificemus ministerium nostrum, non nos ipsos: aut potiùs honorificando mi*

Epistola 28. *nisterium nostrum, nos ipsos honorificemus.* Honorificabi

Et Epist. 42. mus aut, *inquit Bernardus,* non cultu vestitum, non equorum fastu, non amplis ædificijs; sed grauitate morum, maturitate consiliorum, actuum honestate, studijs spiritualibus, operibus bonis. Si enim mundo placemus, cur Sacerdotes? Si Deo, cur qualis populus, talis Sacerdos? Deus dissipabit ossa eorum: qui hominibus placent, confusi sunt, quoniam Dominus spreuit eos. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus suas transeuntia, siue diuina beneficia ad homines, siue hominum vota ad Deum columbino intuens oculo, nihil sibi reseruat ex omnibus. Quo puritatis intimæ bono gloriari non potest veraciter, nisi qui extrinsecus perfectè gloriolas omnes respuerit. Nec enim tutum arbitratur, labiis hominum committere gloriam suam, arcæ vtique sine claue & sine sera, nulliq; omninò clausæ nocere volenti, non tutum omninò

ſed ſtultum ibi theſaurum recondere, vnde nō valeas reſumere cùm volueris, ſanum vas & inconcuſſum conſcientia, & ſecretis ſeruandiſ idoneum, nullis patens inſidiis, nulli violentiæ cedens: adeſt viuo, mortuum ſequitur. Vbi mihi gloria, vel confuſio perpetua, pro ratione depoſiti. Quin ne ex toto quidem, vel ipſi conſcientiæ meæ credo; quippè cùm ne ipſa quidem me queat compræhendere totum, propter quod Ieremias fidenter loquebatur Deo: Diem hominis non concupiui, tu ſcis ſolus; meritò conſtitutus eſt iudex viuorū & mortuorum qui finxit ſingulatim corda vniuerſorum, & intelligit omnia opera eorum. Solum attendo iudicem, quem ſolum iuſtificatorem agnoſco. Sit gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus. De vultu tali iudicium meum prodeat opto: cui inſit amor, error abſit & perturbatiò. *Summi igitur Parentis auxilium imploratur, Vt circundare Velit manus miniſtri ſui mundicia noui hominis, qui de cælo deſcendit.* Vt quemadmodum Iacob dilectus Domino, pelliceis hædorum coopertis manibus, paternam benedictionem, oblato patri cibo potuq; gratiſsimo, impetrauit; ſic & iſte oblata per manus ſuaſ hoſtia, ſalutarem gratiæ illius benedictionem impetratione mereatur.

Hiere. 17.

Gene. 27.

Collocatur deinceps Epiſcopus, hoc eſt inſpector omniū, in editiore ſupra omnes loco, inquit Ambroſius, Vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant. Quid in locetur in eminenti, ait Bernardus, Vnde proſpectet omnia

De Dignitate Sacerdotali Cap. 6.

nia qui speculator super omnia constituitur? Collocatur in sede Iesu Christi homo mortalis. qui aliquando iudicium & sententiam, vel æternæ suæ salutis, vel perpetuæ damnationis, ex eodem loco prout eundem tutatus fuerit, reportaturus est. Collocatur in solio illius, cuius sedes Throni sunt, mentes tranquillissimæ & placidissimæ pace perenni, quæ exuperat omnem intellectum, perpetuò fruentes. In quem desiderant & Angeli prospicere; cui omnes Patriarchæ seruierunt cui omnes Prophetæ testimonium tradiderunt; cuius pedum vel ipsum corrigium calciamenti qui soluat, indignum se iudicat ille, quo nullus maior extitit inter natos mulierum.

Lib. 2. de cõsideratione. Cuius loci consideratio, *inquit Bernardus*, facit honoris contemptorem in honore etiam ipso. In alto positum, non altum sapere difficilè est, & omninò inusitatum; sed quantò inusitatius, tantò gloriosiùs: timor de adepta iam altitudine, tædere magis facit, quàm placere ipsam altitudinem, Nulla splendidior gemma in omni præcipuè ornatu Pontificis, ipsa humilitate; quò enim celsior cœteris, eò humilitate apparet illustrior, & seipsos, Blanditur Cathedra, specula est, non domus *Epist. 237.* qui eleuauit, deijcere potest. Consideras gradum, & casum metue: consideras fastigium dignitatis, & vide faciem abyssi deorsum. Occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec personæ. Hæc quidem hactenus diuinitùs Bernardus. *Quanta igitur vitæ cœlestis integritate, innocentia, continenti e, æquitate, moderatione, constantia, patientia; quanto impetu mentis ad sempiternã gloriam, ac reliquas virtutei, vita sanctissima,*

ctissima, & moribus probatissimis, & studio diuinæ virtutis ac charitatis ardentissimo, ad hunc ipsum primum nuptiarum accubitum tuendum & exornandum opus sit, ipsi videtis; quàm candida & illustri veste, vt par dignitati & loco virtus adferatur. Simia in tecto, Rex fatuus in solio sedens; monstrosa res, gradus summus, & animus infimus, ingens auctoritas, & nutans stabilitas. Prouidendum igitur, *monet Gregorius*, quatenus & honore suppresso æquales nos subditis benè viuentibus putemus, & erga peruersos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præesse nos hominibus gaudeamus, sed prodesse, Summus enim locus ita benè regitur, cùm is qui præest vitijs dotiùs, quàm hominibus dominatur: ita tamen, vt in corde seruetur humilitas, & in opere disciplina; vt eos quos corrigimus, tacita nonnunquam cogitatione nobis ipsis præferamus: sic iura disciplinæ exerceantur contra delinquentes, vt pietatis viscera nō amittantur: sit amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderatè sæuiens; sit pietas, sed non plusquam expedit parcens, vt in arce regiminis iustitia clementiæ permisceatur: nam secta immaturè vulnera deteriùs inferuescunt; & nisi cum tempore medicamenta conueniant, constat quod medendi officium amittunt: vt non de subditis crescamus, sed ipsi de nobis. Principem enim te constituerunt, sed sibi, non tibi. *Seconda parte pastoralis Cap. 6.*

Vt in omnibus illud quod monet Bernardus, diligenter expendatur, quid liceat, quid deceat, quid expediat. Plus erga *Epistola. 84.*

ga corrigendos, *docet ſanctus Leo,* agat beneuolentia, quàm ſeuerltas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas, quàm poteſtas. *His legibus hoc tantum tuetur & exornatur ſolium: his ipſe ſolij Princeps & Dominus Ieſus Chriſtus vſus eſt. Ad cuius loci dignam adminiſtrationem, magnificè cohortatur Pontifices Nicolaus primus.* Epiſcopi eſtis, exurgentia in Eccleſia Chriſti horrenda pericula prouidete: ſpeculatores eſtis, in altam mentis arcem conſcendite, & in gregem dominicum feram peſsimam irruere cupientem, à longè contemplamini. Quaſi tuba exaltate vocem veſtram, & annũciate populo Dei ſcelera eorum: ſuper montem excelſum; id eſt, altitudinem virtutum aſcendite. Qui euangeliſatis Syon, ſtate in fortitudine: poteſtatibus huius ſæculi, ex aduerſo aſcendite. *Ne veniat paterfamilias, & iubeat vos dare eum locum digniori, ne pro omnis æquitatis & honeſtatis Antiſtitibus, nequitiæ præſides eſſe videamus.*

In Epiſtola ad Epiſcopos conſtantinopolitanæ Sedi ſubiacentes.

Luca 14.

Sic igitur collocato Paſtore in ſua ſede, prorumpit vniuerſa Eccleſia in laudes & cõfeſsionem omnipotentis Dei, in quas omnis humana actio & inſtitutum, meritò deſinere debet. Ducitur per templum nouus Antiſtes, vt omnibus innoteſcat, commendatur ſummo Paſtori, & rectori omnium Deo: Vt quem Eccleſiæ ſuæ Paſtorem præeſse voluit, propitius reſpiciat: det illi verbo & exemplo proficere, & ad vitam, vnà cum grege ſibi commiſſo, ſempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernandi, *inquit Chryſoſtomus,* niſi inter hu-

Sermone primo ad Titũ.

huiuſcemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem quæ à Deo eſt; & nauiculam ſimul, & nauigantes procella inuoluet, mergetq́; profundo.

Pleno veſtitu nuptiali ornatus & decoratus nouus Præſul, benedicit populo, ac dimittit Eccleſiam. Pleni amore et ſpiritu diuini Antiſtites, in mutuas ſalutationes, in mutua oſcula, in mutuos amplexus effunduntur, mutuam ſibi pacē tradentes & accipientes.

Precatur ſacer conſecrator nouo Præſuli, tanquam germano filio ſuo, in omni cura ac ſolicitudine ſubiecti ſibi gregis, omnes ſaluatores & optatos ſucceſſus: Precatur nouus Pontifex conſecratori ſuo, quem in patris loco vetuſtiſsimis inſtitutis, per omnem vitam habere ac venerari iubetur, ter elata voce, multos felices & proſperos annos. Quem ritum In eodem Capite 5. *τελειωτικὸν ἀσπασμὸν: hoc autem eſt, Sacerdotalis perfectionis ſalutationem, & complexum, ſacer vocat Dionyſius: quam hoc modo explicat.* Nam & omnes, *inquit*, qui adſunt, ſacrorum ordinum homines, & Pontifex ipſe qui cōſecrauit, eum qui conſecratus eſt ſalutant. Cùm enim ſancta mens ſcientia, vique Pontificis, & diuina vocatione atque ſanctimonia, ad Eccleſiaſtici ordinis conſecrationemq́; peruenit, tum charus eſt paribus ſanctiſsimisq́; ordinibus; & ad pulchritudinem diuinæ ſimilem perductus, mentes ſimiles amat, atque ab eis ſanctè redamatur. Hinc conſalutatio illa inter Eccleſiaſtici ordinis homines ſeruatur & perficitur, quæ ſanctam parium ſimiliumq́; mentium ſocietatem indicat, lætitiamq́; mutuam, quæ amore digna eſt, quippe quæ

ſtudioſos & cultores eſſe dicant, ab his pulcherrimis & vetuſtiſsimis ritibus diſceßerunt? Cur nihil earum rerum, in deſignatione ſuorum Paſtorum, faciunt? cur ſine examine Doctores, ſine Sacerdotalis manus impoſitione, Pontifices, ſine vnctione, Sacerdotes, ſine miſsione, Apoſtolos; ſine ritu ſacro, ſacrarij miniſtros eſſe velint? An hæc ſacroſancta non ſunt? an non ex antiquiſſima & Apoſtolica traditione profluxerunt? an non diuinis Scripturis conſentanea? an non munus & officium eius qui conſecratur, re ipſa potiùs quàm verbis exprimentia, ac ob oculos planè ponentia? Cùm ſegniùs irritant, vt ſummus dixit Poeta, animos demiſſa per aures, quàm quæ ſunt oculis ſubiecta fidelibus. Deinde, quæ cauſa fuit, cur homines quidem probatos, legitima vocatione in ampliſſima dignitate conſtitutos, tam ſacro ritu conſecratos repudiarunt? errones autem quoſdam, ſine vocatione, ſine examine, ſine ſacramento, ſine lare denique ac foco ſecuti ſunt, aut quam tandem iuſtam cauſam, in illo acri & perſpicaci iudicio Dei, eius ſuæ rebellionis & iemeritatis reddituri ſunt? Sacra Scriptura, inquiunt, nituntur; verum Dei verbum docent. Quo teſte, aut iudice? Num de cælo vox delapſa eſt à magnifica gloria, quæ eos audiendos eſſe iubeat? num multis & varijs ſignis & portentis ſua confirmarunt? num admirabili conſenſu & concordia vigent? num vitæ quadam diuina & cæleſti ſanctitate et integritate illuſtres ſunt? nũ doctrinã quandã eximiam, quæ omnẽ, veterum eruditionem longis paſſibus poſt ſe relinquat, ad-

 ferunt?

erunt? num salutarem profectum vitæ & doctrinæ, in dies maiorem ac maiorem ostendunt? nihil certè horum. Quid sit euersum, videmur: quid sit extructum, non videmus: quid extirpatum sit, sentimus; quid satum, nondum perspicimus: nisi fortasse pro fide ac religione, perfidiam; pro Euangelij veritate, flagitia; pro pace & charitate, intestina bella, ac in omnes bonos acerbum odium: pro modestia, superbiam; pro libertate & moderatione, licentiam; pro castitate, libidinis indomitum laxamentum; pro tranquillitate, sæuam tempestatem; pro obedientia, legitimi imperij contemptionem: pro diuini amoris studio, rerum sacrarum, quæ amorem diuinum excitabant, exitium orbi Christiano inuexerunt. Atqui dices; eos nihil aliud profiteri, quàm se purum verbum Dei docere, sacraq; Scriptura niti. Porrò verbis, quic quid libet non satis est affirmare, exempla diuinæ virtutis, non voces inanes, requirimus: neque satis est verbo tantum affirmare, vt id continuò credendum sit, non audio verba, sed opus attendo. Quis hoc idem ex veteribus hæreticis, quis ex nostris, professus non est? Atqui dicit veritas ipsa. Si ego

Ioan. 8. *testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum: alius est qui in testimonium perhibet de me, & scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Veritatis testimonium, si ipsa de se testetur, non erit verum: hominis natura mendacis & errori obnoxij, pro seipso in*

Psal. 115. *priuata causa, testimonium accipiemus? Nos, inquiunt, & vita & doctrinæ suæ, locupletes habent testes.*

Epistola 75. *Atqui docet magnus Basilius,* Oportere pari saltem facul tate instructum esse illum, qui de alicuius doctrina, aut

aut scriptis iudicaturus est, qua ille ipse, qui docet aut scribit, præditus sit. Nam & de opere rustico nemo potest rectè iudicare, nisi Agricola; & de recto & suaui concentu, nisi Musicus. Doctrinæ autem quomodo erit ille iudex, qui neque præceptorem suum monstrare potest, neque tempus quo discebat? Multum autem opus esse elaborare, & multas insomnes noctes ducere, multasque lachrymas ad Deum profundere, illum, qui veritatem quærit; quiue eius causa vnitatem fraternam aliquo modo perturbare velit, docet idem Basilius. *Nimis ludimus in rebus maximè serijs, cum iactura salutis & fælicitatis nostræ, omnium autem rerum humanarum extrema perturbatione.* Sint testes, *ait idem Basilius,* oculi iustorum, & aspectus virorum perfectorum, qui illud liberè ac verissimè dicere possint: Plura quàm vos nouimus, atque internis viciorum spinis non tantopere suffocamur; neque paucis ornamentis multiplicem maliciam admiscuimus; quales nostra ætas, vel nullos, vel paucissimos cùm ferat, vetus sæculum nobis est appellandum, veteris sæculi iudicijs vtendum. *Deinde Reges atque Principes, omnesq; illi, penes quos conferendarum tantarum dignitatum & munerum summa testimonij est, mihi sunt commonendi, eam legem Dei esse,* Vt si steterit testis mendax contra hominem, accusans eum præuaricationis: stabunt ambo quorum causa est, ante Dominum, in conspectu Sacerdotum & Iudicum, in diebus illis: cumq; diligentis-

Ibidem.

Epi.86.87.

Deuter. 19.

gentis-

gentissime perscrutatus inuenerit falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui: vt audientes cœteri timorem habeant: & nequisquam audeat talia facere. Non misereberis eius. *Quod si in vnius hominis peculio, aut vitæ periculo, testis iniquus tam abominabilis est coram Domino, tantisq; plagis vapulat: quid in salute sponsæ & corporis Iesu Christi, Ecclesiæ sanctæ, pro qua ille seipsum tradidet, crucemque ac mortem acerbissimam sustulit? Quid in periculo æternæ salutis, vel interitus tot animarum, si quis aut per negligentiam, aut per beneuolentiam, aut per fœdissimum quæstum mentitus fuerit; ac pro Sacerdote mercenarium, pro Pontifice lupum, pro Pastore furem & latronem, testimonio suo Ecclesiæ Dei præfecerit? quibus, & quantis hic ipse plagis obnoxius erit?* Non est enim hoc consulere populis, *inquit sanctus* LEO, sed nocere, nec præstare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium, salus est subditorum. Et difficile est vt bono peragantur exitu, quæ malo inchoata sunt principio.

Epi. 87.

Recenset Auerni pœnas Latinus Poeta, quas inferentes Orci præsides, exprobrant noxijs: Vendidit hic patriam auro, dominumq; potentem imposuit. *Quanto iustius, & tum maiore horrore id dicetur: Vendidit hic Ecclesiam auro, Pastoremq; negligentem imposuit, nequissimo quæstu. Omnium damnationis causam & pœnam sustinebit ille, qui malum pastorem & præfectum dedit. Qui enim cordi vulnus intulit, totum læsit corpus. Languente .n.*

corde, in cassum membra vigent. Frustra miles contendit, si ab ipso militia duce erratur. Totius familiæ domini status & ordo nutabit, *ait sanctus Leo*, si, quod requiritur in corpore, non inuenietur in capite. *Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici eum qui eligit, qualis ille est, qui non meruit ordinari? Sicut autem boni operis sibi comparat fructum, qui rectum seruat in eligendo Sacerdote iudicium; ita graui semetipsum afficit damno, qui ad summum dignitatis subleuat indignum.* Qui cui potestatem facit, volenti Ecclesiam corrumpere, is certè author fuerit eorum omnium, quæ perdita illius audacia turbauerit. Epistola 87.

Et ea quidem mala quæ nos diuexant, molestissima nobis sunt: hæc ipsa religionis Christianæ in multas partes fœda dilaceratio; hæc omnium rerum, tam diuinarum, quàm humanarũ, summa perturbatio; hic ipse legum, magistratũm, iuditiorumq; contemptus; hec inobedientia, atq; omnis veteris disiplinæ dissolutio; praui & corrupti mores, discordiæ, bella factiones, tumultus: si autem causas & origines earũ rerum diligenter expenderimus, ipsimet tantorũ malorum fabri & auctores sumus: dum queros viris, laicos Sacerdotibus, profanos religiosis; ignaros doctrinæ, impuros, & omni scelere à prima sua ætate imbutos, rebus sacris ac hominum expiandis vitiis, leuis nonnunquã compendij causa præficimus: quie postea nequicquam magno, si fieri possit, redimere vellemus. Sed & populus Christianus nobis compellandus est: Num ita Pastoribus suis, vt par est iuxta preceptũ Pauli, vti Christo Domino, pareat? Nũ sine volun-

tate

tate & auctoritate eorum, nihil agat? num debitum hono-& reuerentiam, illis tribuat? num decimas & primitias laborum suorum, magna cum lætitia & hilaritate, vti præcepit Dominus illis reddat? num eos, tanquam parentes, amēt & reuereatur? num maiorum suorum legibus & institutis obtemperet? qui graui mulcta eos puniunt, qui præsente Archiepiscopo aut Episcopo, vel impurum aliquod verbum protulerit, vel minus moderatè se gesserit, an officium præstare se Deo, cum Iudæis atque fœdissimis Tyrannis arbitratur, siquid contra honorem, sanctitatem & autoritatem eorum dixerit, aut sanxerit? si in aliqua parte eorum fortunas atque dignitatem læserit: siquid ex eorum possessionibus per sacrilegium auerterit, an filij sunt Belial, filij sine iugo: vt spreto Samuele Deum spernant, & tradantur in manus Regis Babylonis, vt discant distantiam seruitutis Dei, à seruitute Regis terrarum?

Vos deinceps sanctissimi Antistites compello; num fidem semel datam sanctè & intemeratè seruetis? num sacrorum Symbolorum & mysteriorum puritatem, vitæ innocentia & integritate repræsentetis? num capita vestra, & manus vestras, sacris vnctionibus nitentes, puras & mundas ad Deum cœli pro saluto populi tendatis, vt sitis omniū quidem bonorum exoratores, malorum autem auersores? num ascendistis ex aduersò, & opposuistis vos murum pro domo Israel, vt stetis in prælio in die Domini? Num cum fideli Mose id perfractione deiecti parietis domus Domini, vitam & corpora vestra, murum pro salute populorum obiecistis? Num in lege Domini meditemini die ac nocte, ea

Ezech. 13.

Psal. 1.

discen-

discentes quæ alios doceatis? Præconis enim officium suscipit, quisquis ad Sacerdotium accedit; Vt ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse clamando gradiatur: si autem Legis diuinæ est ignarus, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? Num opibus ad subleuationem pauperum, an ad luxum vel auaritiam? num dignitate ad salutem & ornamentum populorum, an ad ambitionem & vanam gloriam? num potestate ad defensionem afflictorum, an oppressionem debilium vsi estis? Vestris quidem fulcimẽto & præsidio, alienis autem terrori & trepidationi vt ruant qui noxiè stant, digni erigantur. Quòd si facitis, macti ea virtute estote, columnæ & firmamenta Ecclesiæ Dei: expectantes Principis Pastorum illam magnificam vocem: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituã, intra in gaudiũ Domini tui. *Sin aliter, verendum est, ne malos malè perdat, vineã autem suam locet alijs operarijs*. Nã si is, *inquit Chrysostomus*, qui unã animã scandalisat, expedit ei, vt mola asinaria suspendatur circa collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas scandalisat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, ciues, rusticos, incolas suæ ciuitatis aliarumq; vrbium, quæ illi subiectæ sunt, quid pati merebitur? Nempè verò si plura triplo, quàm diximus, addas, nihil dicturus es, adeò vehemens pœna atque cruciatus huiusmodi hominibus imminet. Nam si horremus, dum iudiciũ id nobis subeundum est, in quo peccatorum propriorũ rationẽ reddituri sumus; vt qui sentiamus, nos ignem illũ æternũ

Matt. 25.
Matt. 21.
In Epist: ad Titum, Sermone primo.
Chrysost. de Sacerdotio lib. 3.

effugere nequaquã posse: quid illi expectandũ est, qui tam multorum nomine causas sit dicturus? Quod autẽ hoc verũ sit, audi beatũ Paulũ seu potius nõ Paulũ, sed

Hebr. 13 Christũ Pauli ore loquentẽ: Parete ijs qui presunt vobis, & concedite: nã illi vigilant pro animis vestris, tan quã rationẽ redituri. Hiccinè exiguus tibi videtur cõminationis terror? equidẽ illũ quãtus sit, verbis exprimere nõ possũ. Maximè autẽ puniendi illi fuerint, qui post eũ honorẽ studio atque ambitiõe adeptũ, vel per ignauiã, vel per maliciã, vel per imperitiã, re ipsa nõ rectè vtuntur.

Chrysosto. de Sacerdotio lib. 4.

Tu verò sancte Antistes, noua creatura Dei, diligẽter te circũspice, quis fueris, et qui nũc sis. Quis in natura, *ait Bernardus*, quis in persona; qualis in moribus, quæ subte, quæ circa te, quæ supra te sunt: quid, cui, & apud quos promiseris. Tenetur vox tua, *dicit Ambrosius*, non in tumulo mortuorũ, sed in libro viuẽtiũ: præsẽtib. Angelis locutus es, sed & ipso Christo. *Cõsidera demũ, cuius dignitatis, sanctitatis formæ atq; pulchritudinis, decoris itẽ et maiestatis, sponsã aceperis: Vna est matri suæ, electa genitrici suæ; vt aurora cõsurgẽs; pulchra vt luna; electa vt sol, terribilis vt castrorũ acies ordinata: cui datũ est, vt cooperiat se byssino splẽdẽti et cãdido: quã lauit et sanctificauit spõsus eius, mũdãs eã lauacro aquæ in verbo vitæ; et tradidit semetipsum pro ea, vt exhiberet sibi gloriosã nũ habẽtẽ maculã aut rugã, colũbã suã perfectã suã: quã cãdẽ maxima et p̃ciosa dote Corporis et Sãguinis sui, Sacramẽtorũ, hæreditatis incorruptibilis et incõtaminatæ, immarcescibilis conseruatæ in cælis, largè et prolixè dona-*

Libro 2. de cõsideratione

In libro de ijs qui mysterijs initiantur, cap. 2.

Cantic. 6.

Ephes. 5.

donauit: quã tot filiorũ greges sanguine agni cõspersorũ, vndique circũstãt. Qua igitur diligẽtia et cautiõe ea ipsa pulcherrima mulierũ tibi custodiẽda erit, vt eã reddas sanctã et imaculatã Spõso suo iudici futuro: aut pro quali tibi deposito causa dicẽda, ratioq; reddenda erit? Cogita itẽ, quæ sit ista tua totius ornatus et habitus immutatio? In quo solio consederis: et altiorẽ tu quidẽ locũ sortitus es, sed nõ tutiorẽ sublimiorẽ, nõ securiorẽ. Terribilis prorsus, terribilis est locus iste. Locus, inquã, in quo stas, terra sancta est: locus Christi est, vbi steterũt pedes eius. Locus illius est, quẽ cõstituit Deus dominũ domus suæ, et principẽ omnis possessionis suæ. Isteq; Sacerdotij tui externus habitus, tuæ mẽtis ornatus designatio est. Nã Põtificalẽ gloriã, vt dixi, nõ iã nobis honor cõmẽdat vestiũ, sed splẽdor animarũ. Quicquid igitur ista velamina in fulgore auri, in nitore gẽmarũ, et ĩ multimodis operis varietate significãt, hoc in tuis moribus actibusq; clarescat: vt his vtaris ad ædificationẽ, nõ ad destructionẽ, ad ornatũ ordinis, nõ ad fastũ personæ. Domabis lupos, sed ouibus non dominaberis, pascẽdas vtiq;, non premendas suscepisti: tene mediũ, si non vis perdere modũ. locus medius tutus est, mediũ sedes modi, & modus virtus. Vt qui nunc gloriosus et conspicuus in hoc habitu nobis omnibus appares, eundẽ te in hac ipsa stola integra et immaculata, iusto & incorrupto iudici sistas, vt hic ipse habitus et ornatus illo die splendor et decus sit in te, nõ testimoniũ contra te. Et quod humano ore iam diceris, ante eius qui te tali dignatus est honore, æquissimos oculos existas. Benedicat igitur tibi Dominus ex Syon, vt videas bona Hierusalem. Det verbum euangelisanti virtute multa: ipse dexterã tuam manu

Epistola 87.

Gene. 28.
Exod. 3.
Psal. 131.
Psal. 104

manu ſua teneat, & in conſilio deducat, & cum gloria ſuſcipiat: Paſtorem paſcat, ductorem ducat, vt ipſius gregem ſcitè ac peritè paſcas, & videas filios filiorū miniſterij et functionis tuæ: pacē ſuper Iſrael. Dicat omnis populus,

A M E N.

MATTHAEI XVI.

Quid enim prodeſt homini, ſi mundum vniuerſum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Aut, quam dabit homo commutationem pro anima ſua?

